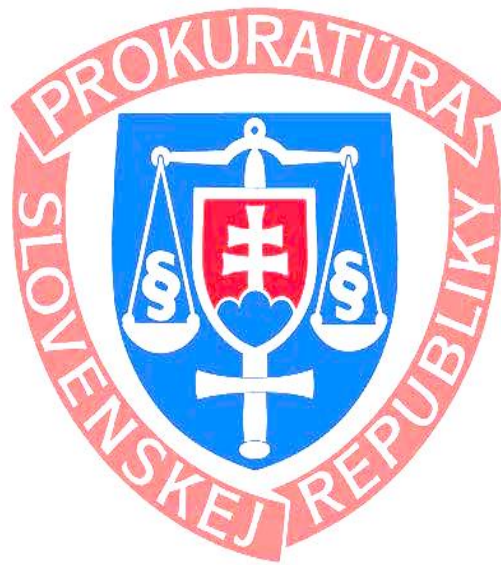

SPRÁVA
O ČINNOSTI ÚRADU ŠPECIÁLNEJ PROKURATÚRY
A POZNATKY ÚRADU ŠPECIÁLNEJ PROKURATÚRY
O STAVE ZÁKONNOSTI ZA ROK 2020

Bratislava, august 2021

Obsah

Časť I. Základné informácie	4
a) Príslušnosť Úradu špeciálnej prokuratúry	4
b) Úlohy Úradu špeciálnej prokuratúry	5
c) Charakteristika činnosti jednotlivých organizačných súčastí Úradu špeciálnej prokuratúry	6
d) Personálna informácia.....	7
e) Plnenie iných úloh	7
Časť II. Stav kriminality	8
a) Celkové základné údaje o stave kriminality	8
b) Skladba kriminality	10
c) Trestné stíhanie právnických osôb	30
d) Extrémistická kriminalita.....	31
Časť III. Činnosť Úradu špeciálnej prokuratúry pred začatím trestného stíhania	36
Časť IV. Činnosť Úradu špeciálnej prokuratúry v prípravnom konaní.....	38
Časť V. Spolupráca s políciou	42
Časť VI. Činnosť Úradu špeciálnej prokuratúry v súdnom konaní	42
Časť VII. Aplikačné, organizačné, personálne problémy a návrhy opatrení..	43
a) Aplikačné problémy	43
b) Návrhy opatrení na zefektívnenie činnosti Úradu špeciálnej prokuratúry	45
Záver	45

Podľa § 55d ods. 2 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) špeciálny prokurátor podáva Národnej rade Slovenskej republiky raz za rok správu o činnosti Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „ÚŠP“ alebo „úrad špeciálnej prokuratúry“), z ktorej vyplývajú jeho poznatky o stave zákonnosti.

Časť I. Základné informácie

a) Príslušnosť Úradu špeciálnej prokuratúry

Prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátori ÚŠP“) v roku 2020 plnili predovšetkým tie úlohy, ktoré im vyplývajú z ustanovenia § 55b ods. 1 zákona o prokuratúre, podľa ktorého ÚŠP vykonáva dozor nad zachovávaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní, trestne stíha osoby podozrivé zo spáchania trestných činov a uplatňuje oprávnenia prokurátora v konaní pred súdom, a to vo veciach, ktoré patria do pôsobnosti Špecializovaného trestného súdu. Pôsobnosť Špecializovaného trestného súdu je upravená v § 14 Trestného poriadku.

Podľa § 14 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) sa pôsobnosť Špecializovaného trestného súdu (a teda aj príslušnosť ÚŠP) do 31. decembra 2020 vzťahovala na:

- a) trestný čin úkladnej vraždy,
- b) trestný čin machinácií pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe podľa § 266 ods. 3 zákona č. 300/2005 Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“),
- c) trestný čin falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov podľa § 270 ods. 4 Trestného zákona,
- d) trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 3 a 4 Trestného zákona v súbehu s trestnými činmi podľa písmen b), c), e), f), g), h), i), l) alebo m),
- e) trestné činy prijímania úplatku podľa § 328 až 330 Trestného zákona,
- f) trestné činy podplácania podľa § 332 až 334 Trestného zákona,
- g) trestný čin nepriamej korupcie podľa § 336 Trestného zákona,
- h) trestný čin volebnej korupcie podľa § 336a Trestného zákona,
- i) trestný čin športovej korupcie podľa § 336b Trestného zákona,
- j) trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a obzvlášť závažné zločiny spáchané zločineckou skupinou,
- k) trestné činy terorizmu,
- l) trestné činy proti majetku podľa štvrtej hlavy osobitnej časti Trestného zákona alebo trestné činy hospodárske podľa piatej hlavy osobitnej časti Trestného zákona, ak takým trestným činom bola spôsobená škoda alebo získaný prospech dosahujúci najmenej dvadsaťpäťtisíc násobok malej škody podľa Trestného zákona, alebo ak taký čin bol spáchaný v rozsahu

dosahujúcom výšku najmenej dvadsaťpäťtisíc násobku malej škody podľa Trestného zákona,

- m) trestný čin poškodzovania finančných záujmov Európskej únie (ďalej len „EÚ“),
- n) trestné činy súvisiace s trestnými činmi uvedenými v písmenách a) až l) alebo m), ak sú splnené podmienky na spoločné konanie,
- o) trestné činy extrémizmu podľa § 140a Trestného zákona.

Doterajšie praktické skúsenosti potvrdzujú efektívnosť takto stanovenej pôsobnosti Špecializovaného trestného súdu a príslušnosti ÚŠP, pretože dozor nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní pri vyšetrowaní najzávažnejších foriem kriminality je sústredený na jednom justičnom orgáne.

Vo vzťahu k vecnej príslušnosti by bolo vhodné jej rozšírenie aj na všetky trestné činy spáchané zločineckou skupinou a nie len obzvlášť závažné zločiny spáchaného zločineckou skupinou.

b) Úlohy Úradu špeciálnej prokuratúry

ÚŠP bol zriadený ako samostatná organizačná súčasť Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) na čele so špeciálnym prokurátorom. Úlohou ÚŠP od jeho zriadenia je vykonávať aktívny prokurátorský dozor vo vzťahu k najzávažnejším formám kriminality (organizovaný zločin, terorizmus, ekonomická kriminalita, korupcia a extrémizmus), bez akéhokoľvek vonkajšieho vplyvu sústredene a nekompromisne na jednom centrálnom orgáne, pri špecializácii prokurátorov podľa jednotlivých druhov kriminality tak, aby bolo možné kvalitne vykonávať prokurátorský dozor v prípravnom konaní, ako aj kvalifikovane zastupovať obžalobu v konaní pred súdmi.

Je potrebné poznamenať, že orgány prokuratúry, a teda aj ÚŠP, sú represívne orgány, ktoré vstupujú do konania až vtedy, ak je odhalené podozrenie z trestného činu, kedy začína prokurátorský dozor. Prokuratúra nemá ani oprávnenie, ani procesné, personálne a materiálne podmienky na odhaľovanie trestnej činnosti. Úloha odhaľovať trestnú činnosť je výlučne v kompetencii Policajného zboru, predovšetkým jeho operatívnych zložiek.

Prokurátori ÚŠP ďalej vykonávali prokurátorský dozor aj vo viacerých veciach, ktoré nepatrili do pôsobnosti Špecializovaného trestného súdu. Išlo o veci, v ktorých generálny prokurátor využil svoje oprávnenie podľa § 51 zákona o prokuratúre a určil, aby vo veci, ktorá by inak patrila do príslušnosti všeobecnej prokuratúry, vykonával prokurátorský dozor prokurátor ÚŠP, a to vzhľadom na povahu (náročnosť) veci. Rovnako sa vykonával takto dozor aj vo veciach, ktoré v úvode vyšetrowania nebolo možné právne kvalifikovať tak, aby bol dozor vykonávaný na ÚŠP, avšak súviseli s trestnými vecami rozpracovanými v dozore vykonávanom na ÚŠP. V niektorých

veciach boli podané obžaloby, vzhľadom na vyššie uvedené, aj na iné súdy ako na Špecializovaný trestný súd, resp. pokračovali hlavné pojednávania na iných súdoch (začali pred rokom 2020). Prokurátori ÚŠP sa zúčastňujú aj odvolacích konaní, čo je v prípade Špecializovaného trestného súdu konanie pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“).

Špecializovaný trestný súd má naďalej pracovisko aj v Banskej Bystrici, kde boli do polovice októbra 2020 vykonávané všetky úkony prípravného konania. Práve vykonávanie úkonov prípravného konania v Banskej Bystrici bola najväčšia časová záťaž pre prokurátorov ÚŠP (pri rozhodovaní o väzbách a predlžovaní väzby sa nedá odhadnúť časová náročnosť samého úkonu niekedy 2 – 3 hodiny, inokedy v rozpätí 6 – 10 hodín), vždy išlo vzhľadom aj na dĺžku cesty cca 4 hodiny (tam a späť) o celodňovú záležitosť. V súčasnosti vykonávanie úkonov prípravného konania v Pezinku šetrí čas pre prokurátorov (môžu efektívnejšie využiť čas, pokiaľ sa čaká na vyhlásenie rozhodnutia, vybavovaním inej agendy).

Je však nevyhnutné uviesť, že naďalej sa zúčastňovali prokurátori aj hlavných pojednávaní na Špecializovanom trestnom súde - pracovisku Banská Bystrica, často ide o 2 až 3 dňové pojednávania. Toto spôsobuje náklady na cestovanie ako aj ubytovanie v Banskej Bystrici.

Počas obmedzení pohybu v súvislosti s pandémiou ochorenia Covid 19, boli zredukované pojednávania v mesiacoch marec a apríl 2020 a potom od októbra do konca roka 2020, to sa však nevzťahovalo na prejednávanie väzobných vecí, navyše sa frekvencia všetkých úkonov potom zhrubila v mesiacoch máj až september.

Pri personálnom poddimenzovaní ÚŠP je aj vykonávanie úkonov v Banskej Bystrici jedným z faktorov, ktorý zaťažoval chod ÚŠP.

c) Charakteristika činnosti jednotlivých organizačných súčastí Úradu špeciálnej prokuratúry

Činnosť prokurátorov odboru všeobecnej kriminality bola zameraná predovšetkým na vyšetrovanie trestných činov úkladnej vraždy, organizovanej kriminality páchanej zločineckými skupinami, terorizmu a korupčných trestných činov.

Prokurátori odboru ekonomickej kriminality konali najmä vo veciach hospodárskych trestných činov a trestných činov proti majetku, ak takýmito činmi bola spôsobená škoda alebo bol získaný prospech vo výške najmenej 6.650.000 EUR a trestných činov poškodzovania finančných záujmov európskych spoločenstiev. Riešili aj prípady zločineckých skupín, pokiaľ podstatu trestnej činnosti týchto skupín predstavovala ekonomická kriminalita.

Prokurátori oddelenia extrémistickej kriminality plnili úlohy vo vzťahu k trestnej činnosti súvisiacej s extrémizmom a rasizmom na území Slovenskej republiky.

d) Personálna informácia

V roku 2020 bol určený počet funkčných miest na ÚŠP na 30 prokurátorov. Na ÚŠP však pôsobilo 24 prokurátorov. Tento stav sa znížil jednak odchodom jedného prokurátora na Európsku prokuratúru (september 2020), odchodom vedúceho oddelenia organizovaného zločinu, terorizmu a medzinárodnej kriminality do dôchodku (k 31.12.2020) a zadržaním, väzobným stíhaním a následným pozastavením výkonu funkcie bývalého špeciálneho prokurátora (október 2020).

Na odbore ekonomickej kriminality pôsobilo 10 prokurátorov vrátane riaditeľa odboru a vedúceho oddelenia, na odbore všeobecnej kriminality 12 prokurátorov vrátane riaditeľa odboru (na oddelení organizovaného zločinu, terorizmu a medzinárodnej kriminality 6 prokurátorov vrátane vedúceho oddelenia, na oddelení korupcie 5 prokurátorov vrátane vedúceho oddelenia). Na oddelení extrémistickej kriminality pôsobilo 5 prokurátorov vrátane vedúceho oddelenia.

Všeobecne je možné konštatovať, že miera zaťaženia jednotlivých prokurátorov je enormná, vzhľadom na vysoký počet spisov tak na výkon prokurátorského dozoru v prípravnom konaní, ako aj vzhľadom na počet vecí, ktoré sa nachádzajú v súdnom konaní. Pre zabezpečenie chodu ÚŠP je preto kľúčové doplniť prokurátorov na všetky funkčné tabuľkové miesta.

V tomto ohľade je podstatné uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 81 zo dňa 10.2.2021, ktorým sa mení štruktúra ÚŠP a navyšujú sa počty funkčných miest prokurátorov na ÚŠP na 38 miest a vzniká 5 funkčných miest pre asistentov prokurátorov. Obsadením všetkých funkčných miest by sa určite zvýšila efektivita vykonávania dozoru a prehĺbila aj možnosť špecializácie jednotlivých prokurátorov.

Na každé funkčné miesto na ÚŠP je potrebné absolvovať náročné výberové konanie, čo zabezpečuje výber odborne pripravených prokurátorov. Okrem toho sa vyžaduje bezpečnostná previerka na stupeň utajenia „prísne tajné“, čo má zabezpečiť najvyšší možný štandard bezúhonnosti. Viacerí prokurátori ÚŠP externe učia na vysokých školách, sú členmi rôznych vládnych a medzirezortných komisií a zastupujú Slovenskú republiku v mnohých medzinárodných inštitúciách.

e) Plnenie iných úloh

Vzhľadom na charakter trestnej činnosti, ktorá patrí do príslušnosti ÚŠP, sa prokurátori ÚŠP pravidelne zapájali do medzinárodných aktivít, ktoré boli väčšinou realizované v rámci činnosti rôznych medzinárodných organizácií, ktorých je Slovenská republika členom.

Čo sa týka spolupráce s Organizáciou pre hospodársku spoluprácu a rozvoj OECD (ďalej len „OECD“) je potrebné poznamenať, že vedúci oddelenia boja proti korupcii ÚŠP sa ako zástupca generálnej prokuratúry v roku 2020 každý štvrtrok zúčastňoval na zasadnutiach Pracovnej skupiny OECD pre boj proti podplácaniu

zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách, zároveň sa zúčastňoval aj hodnotiaceho mechanizmu Argentíny podľa Dohovoru OSN proti korupcii („UNCAC“). Okrem toho participoval aj na vyplnení podkladov týkajúcich sa hodnotenia Slovenskej republiky v 2. cykle hodnotiaceho mechanizmu vykonávania Dohovoru OSN proti korupcii („UNCAC“), ktorý hodnotí stav boja proti korupcii v Slovenskej republike.

V rámci medzinárodnej spolupráce v oblasti boja proti terorizmu sa prokurátor oddelenia organizovaného zločinu, terorizmu a medzinárodnej kriminality zúčastňoval odborných činností v spolupráci s Agentúrou Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach EUROJUST (ďalej len „EUROJUST“). V rámci plnenia úloh ide o činnosť národného spravodajcu pre EUROJUST pre záležitosti terorizmu, táto činnosť vyplýva z ustanovenia § 8 ods. 1 písm. b) zákona č. 383/2011 Z. z. o zastúpení Slovenskej republiky v EUROJUSTe. Okrem toho sa zúčastňoval aj pri prípravách všetkých podkladov pre oblasť terorizmu pre medzinárodné organizácie, ako aj všetky vnútroštátne odborné komisie.

Prokurátori ÚŠP sa podieľali aj na príprave podkladov v súvislosti s 5. kolom hodnotenia Slovenskej republiky hodnotiacou misiou MONEYVAL (Výbor expertov pre hodnotenie opatrení proti praniu špinavých peňazí a financovanie terorizmu; ide o monitorovací orgán Rady Európy).

Prokurátor odboru ekonomickej kriminality sa ako spolupracovník Európskeho úradu pre boj proti podvodom OLAF (ďalej len „OLAF“) v roku 2020 zúčastňoval na činnosti OLAF a zároveň spolupracoval s OLAF v konkrétnych trestných veciach.

Prokurátori aktívne pripomienkovali návrhy nových zákonov a legislatívnych zmien v rámci pripomienkových konaní. Podieľali sa tiež na vzdelávacích aktivitách, zameraných na problematiku boja proti korupcii, terorizmu, organizovanému zločinu, organizovaných na národnej aj medzinárodnej úrovni, jazykových kurzov a na ďalších aktivitách. Poznatky a skúsenosti z týchto aktivít boli priebežne oboznamované pre všetkých prokurátorov ÚŠP podľa ich špecializácií a následne využívané v ich činnosti.

Časť II.

Stav kriminality

a) Celkové základné údaje o stave kriminality

V roku 2020 bolo zapísaných do trestných registrov 456 vecí. V porovnaní s rokom 2019 je to pokles o 11 vecí, v porovnaní s rokom 2018 je to pokles o 24 vecí, v porovnaní s rokom 2017 pokles o 104 vecí, v porovnaní s rokom 2016 nárast o 135 vecí.

Vybavených bolo v roku 2020 459 vecí, čo je o 2 veci viac ako v roku 2019, o sedem vecí menej ako v roku 2018, o 32 vecí viac ako v roku 2017 a o 82 vecí viac ako v roku 2016.

Trestné veci, v ktorých bolo vedené trestné stíhanie „vo veci“ (t.j. proti neznámemu páchatelovi), boli vybavené nasledujúcim spôsobom:

Spôsob skončenia	Počet
Prerušené	39
Postúpené	22
Zastavené	61
Inak	29
Spolu	151

Prevažným spôsobom vybavenia veci „inak“ bol administratívny prevod spisov (12 vecí), postúpenie vecí z dôvodu príslušnosti inej prokuratúre (13 vecí) a zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania (3 veci).

Trestné stíhanie vo veciach, v ktorých bolo vznesené obvinenie konkrétnej osobe, bolo ukončené v 308 veciach (o 46 vecí viac oproti roku 2019) proti 401 osobám (o 76 osôb viac oproti roku 2019), z ktorých bolo 339 mužov, 54 žien a 2 mladiství. Obvinenie bolo vznesené 660 osobám. Väzobne stíhaných bolo 101 obvinených (oproti 57 v roku 2019). Jednotlivé spôsoby ukončenia vecí boli nasledovné:

Spôsob skončenia - spisy	
Podaná obžaloba	127
Dohoda o vine a treste	65
Zastavené	37
Podmienečne zastavené	3
Podmienečne zastavené spolupracujúceho obvineného	0
Prerušené trestné stíhanie spolupracujúceho obvineného	4
Postúpené	2
Prerušené	6
Inak	64
Spolu	308

Z vecí vybavených „inak“ išlo najčastejšie o administratívne prevody a spojenia spisov (28 vecí), postúpenie vecí z dôvodu vecnej príslušnosti (11 vecí) a osvedčenia v skúšobnej dobe podmienečného zastavenia trestného stíhania obvineného (5 vecí).

Z celkového počtu trestne stíhaných osôb išlo o cudzincov v 5 prípadoch, čo predstavuje oproti roku 2018 pokles o 24. Išlo po jednom o štátnych príslušníkov

Českej republiky, Ukrajiny, Belgického kráľovstva, Francúzskej republiky a Ruskej federácie.

b) Skladba kriminality

Organizovaný zločin

Organizovaný zločin – trestné činy podľa Trestného zákona účinného do 31.12.2005

§	stíhané osoby	obžalované osoby	dohoda o vine a treste	PZTS	odsúdené osoby
185a	5	1	0	0	0
235/3	1	0	0	0	0
247/6	2	2	0	0	0
	8	3	0	0	0

Organizovaný zločin – trestné činy podľa Trestného zákona účinného od 1.1.2006

§	stíhané osoby	obžalované osoby	dohoda o vine a treste	PZTS	odsúdené osoby
172	44	24	20	0	19
189/4	8	1	5	0	6
190	3	0	3	0	0
221/4	3	2	0	0	0
233	6	3	3	0	6
237/4	2	2	0	0	2
270	2	1	0	0	0
276/4	22	19	0	0	3
277/4	23	17	2	0	3
295	3	0	3	0	6
296	72	46	21	0	22
	188	115	57	0	67

Násilná kriminalita – trestné činy podľa Trestného zákona účinného do 31.12.2005

§	stíhané osoby	obžalované osoby	dohoda o vine a treste	PZTS	odsúdené osoby
219	25	5	8	0	0
231	1	0	0	0	0
235	1	0	0	0	0
	27	5	8	0	0

Násilná kriminalita – trestné činy podľa Trestného zákona účinného od 1.1.2006

§	stíhané osoby	obžalované osoby	dohoda o vine a treste	PZTS	odsúdené osoby
144	22	17	1	0	7
145	1	1	0	0	1
155	3	0	2	0	2
156	3	2	1	0	1
189	8	1	5	0	6
190	3	0	3	0	0
194	1	1	0	0	2
359	2	2	0	0	0
360	1	1	0	0	1
	44	25	12	0	20

V roku 2020 je výrazný nárast trestne stíhaných osôb za trestné činy, ktoré sú štatisticky vykazované ako trestné činy spáchané organizovaným zločinom. Počet páchatel'ov trestne stíhaných pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona stúpol oproti roku 2019 o 28 osôb na celkovo trestne stíhaných 72 osôb. Celkovo za organizovaný zločin bolo v roku 2020 stíhaných 163 obvinených a obžalovaných 90 osôb. Právoplatne odsúdených bolo celkovo 67 osôb.

Nárast počtu stíhaných osôb v súvislosti s organizovaným zločinom súvisí aj s mediálne známymi kauzami pod názvami Božie mlyny, Očistec, Judáš, v rámci ktorých bolo obvinených viacero osôb, ktoré boli na čele Policajného zboru, vrátane bývalého špeciálneho prokurátora. Tieto osoby sú obvinené za to, že namiesto boja proti organizovanému zločinu konali v jeho prospech, čo ohrozovalo samotný základ právneho štátu a vieru ľudí v spravodlivosť a rovnosť pred zákonom.

V roku 2020 boli podané dve obžaloby v súvislosti so zločineckou skupinou „Sátorovci“, ktorých jadro skupiny bolo právoplatne odsúdené v roku 2019 na tresty od 18 – 25 rokov za 9 vrážd. Ide o zločineckú skupinu, ktorá spáchala najviac vrážd na Slovensku. Celkovo ide o 80 – 100 vrážd, ktoré sa postupne darí objasňovať. Samotná zločinecká skupina, resp. jej členovia, sa vyznačovali krutosťou a neúctou k ľudskému životu, kde vraždenie ľudí, najmä tzv. bielych koní, brali ako remeslo, pričom nemali problém zavraždiť aj vlastného člena skupiny, ak dospeli k presvedčeniu, že ich oklamal. Je nepochybné, že zločinecká skupina mohla dlhodobo pomerne úspešne pôsobiť napriek vydaným zatykačom na šéfa skupiny zomrelého Ľ. S. najmä vďaka informáciám z prostredia Policajného zboru, ktoré získavali v podstate za úplatky dlhodobo od rôznych vysokopostavených funkcionárov Policajného zboru. Vďaka úniku informácií, resp. predaju informácií funkcionármi Policajného zboru členom predmetnej zločineckej skupiny, nebol ani jeden pokus o zadržanie zomrelého Ľ. S. úspešný. Aj z daného dôvodu sa nepodarilo objasniť viacero skutkov, ktoré spáchala táto zločinecká skupina, a to aj v prípadoch, kde bolo začaté trestné stíhanie vo veci, nakoľko svedkovia vrátane poškodených mali obavy vypovedať proti členom tejto skupiny, lebo bolo pomerne známe, že v prostredí, kde predmetná skupina pôsobila, evidovali väčší počet nezvestných ľudí. Dvaja vysoko postavení policajní funkcionári boli v tejto súvislosti odsúdení, a to JUDr. B. D. a Š. Š.

V roku 2020 bola v tejto súvislosti podaná obžaloba na dlhoročného starostu F. D., jeho syna a iné osoby za to, že podporovali činnosť zločineckej skupiny „Sátorovcov“ a objednali si celkovo 6 úkladných vrážd. Druhá obžaloba bola v roku 2020 podaná v súvislosti so „Sátorovcami“ na dve osoby za 5 úkladných vrážd a krádež finančnej hotovosti vo výške 45.500.000 SKK (t.j. v prepočte 1.510.323,31 EUR) z bezpečnostnej schránky v banke.

Na najvyššie postaveného člena zločineckej skupiny „Takáčovci“ Ing. Ľ. K. bola dňa 7.4.2020 podaná obžaloba na Špecializovaný trestný súd pre obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy účasníctvom (ako objednávateľ). Jedná sa o skutok z roku 2006, kedy si mal menovaný u skupiny „Sátorovcov“ prostredníctvom I. S. objednať vraždu podnikateľa z Prievidze, ktorú „Sátorovci“ uskutočnili dňa 21.12.2006. Dôvodom boli obchodné spory ohľadne spol. SKI PARK Ružomberok, a.s., ktorú napokon ovládol práve Ing. Ľ. K. Dňa 6.11.2020 bol Ing. Ľ.K Špecializovaným trestným súdom v Banskej Bystrici uznaný vinným zo žalovaného skutku a bol mu uložený nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 25 rokov. Predmetný rozsudok bol v roku 2021 správoplatnený Najvyšším súdom Slovenskej republiky.

V priebehu roku 2020 začalo viacero osôb obvinených v rámci zločineckej skupiny „Takáčovci“ spolupracovať s orgánmi činnými v trestnom konaní (ďalej aj „OČTK“), pričom na základe ich svedectiev sa podarilo objasniť množstvo ďalších závažných skutkov spáchaných členmi uvedenej skupiny, ako aj osobami činnými pre skupinu. V rámci uvedenej zločineckej skupiny bolo v roku 2020 viacerým dovtedy obvineným osobám rozšírené obvinenie o ďalšie skutky, pričom väčšina osôb sa

v danom čase nachádzala vo väzbe (niektorí sú tam doposiaľ). Vo všetkých prípadoch sa jednalo o násilné trestné činy ako vydieranie, poškodzovanie cudzej veci a ublíženie na zdraví. Celkovo je v súvislosti s touto zločineckou skupinou stíhaných viac ako 60 ľudí vo viacerých samostatných konaniach.

Akcia „Božie Mlyny“ vzišla z obsahu vyšetrovacích úkonov vykonaných v trestnej veci zločineckej skupiny „Takáčovci“. Už v minulosti až po súčasnosť v rámci vyšetrovania jednotlivých zločineckých skupín (Sýkorovci, Piťovci, Sátorovci a ďalšie) boli dlhodobo pozorované úniky informácii, ktoré nepochádzali priamo z vyšetrovania, ale týkali sa skôr činností spojených so zabezpečovaním informácií (odposluchy, sledovania, zaisťovania osôb a pod.). Uvedené sa preukázateľne dialo aj pri rozsiahlom a dlhodobom vyšetovaní zločineckej skupiny „Takáčovci“ (datované minimálne od roku 2016 do 2020), badateľné úniky informácií smerom k skupine a jej popredným členom, ktoré do značnej miery sťažovali vyšetovanie a častokrát viedli k útekem obvinených pred políciou, mareniu vyšetovania, ovplyvňovaniu svedkov a pod. Postupne začali spolupracovať s OČTK jednotliví aj vyššie hierarchicky postavení členovia zločineckej skupiny „Takáčovci“, ktorí poskytli vzájomne súladné a dopĺňajúce sa svedectvá, tieto bolo možné verifikovať a boli podporené navyše listinnými dôkazmi, na základe ktorých bolo možné začať akciu „Božie Mlyny“.

V rámci uvedenej akcie bolo postupne vznesené obvinenie celkovo 8 osobám, a to najmä JUDr. Ľ. M. (bývalý riaditeľ Kriminálneho úradu Finančnej správy), Mgr. F. B. (bývalý príslušník polície a SIS), JUDr. D. K., PhD. (v čase zadržania špeciálny prokurátor) a Mgr. N. P. (v čase zadržania riaditeľ Odboru zvláštnych policajných činností na Prezídiu PZ), pre rôznu trestnú činnosť, okrem iného pre založenie, zosnovanie a podporovanie zločineckej skupiny, prijímanie úplatku, zneužívanie právomoci verejného činiteľa, podplácanie a pod.

V rámci stíhania organizovaného zločinu v oblasti Serede vo vzťahu k výrobe a distribúcii omamných látok, pokračovalo intenzívne vyšetovanie aj v roku 2020 (a pokračuje aj v súčasnosti). Celkovo bolo za rôznu účasť v zločineckej skupine a súvisiacu drogovú trestnú činnosť obvinených 86 ľudí. V roku 2020 bola najskôr podaná obžaloba na 10 obvinených (zločinecká skupina S. W. a spol.) a v rámci nej boli obžalovaní aj príslušník colného kriminálneho úradu a vyšetrovateľ NAKA, obaja pre poskytovanie informácií pre zločineckú skupinu. Následne bola podaná obžaloba na ďalších 9 obvinených, pričom ôsmi uzavreli dohody o vine a treste. Všetky uvedené trestné veci boli predložené na Špecializovaný trestný súd.

V oblasti boja proti terorizmu ÚŠP v uplynulom roku vykonával dozor nad skutkami terorizmu, ktoré zodpovedajú tomu, že Slovenská republika nie je krajinou priamo ohrozenou vlnou terorizmu motivovaného islamským džihádizmom. Sme krajinou potencionálneho zázemia pre aktivity financovania terorizmu, k čomu bolo a je vedených niekoľko trestných konaní bez vznesenia obvinenia. Za významné možno považovať vyšetovanie v rámci spoločného vyšetrovacieho tímu s Rakúskou

republikou a EUROJUSTom v súvislosti s teroristickým útokom vo Viedni dňa 2.11.2021.

V roku 2020 počet páchatel'ov trestne stíhaných pre obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 144 Trestného zákona č. 300/2005 Z.z. bol 22 osôb a pre trestný čin vraždy podľa § 219 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. účinného do 31.12.2005 to bolo celkovo 25 osôb.

Z bežného rámca úkladných vrážd sa vymyká trestná vec, kde bola dňa 25.8.2020 podaná obžaloba na sériového vraha M. L. pre obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 139 písm. c) Trestného zákona a obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1 Trestného zákona, ktorého sa mal menovaný dopustiť na tom skutkovom základe, že úmyselne usmrtil svoje dve družky S. N. a M. B., zrejme ich uškrténím počas súložie, ako aj partnera svojej súčasnej družky R. P., tiež uškrténím, za využitia jeho omámenia po liekoch so sedatívnyim účinkom, ktoré mu mala podať práve jeho partnerka. Všetkých mŕtvych tiel sa zbavil tak, že dal ich pozostatky (mäkké tkanivá) pravdepodobne skonzumovať psom a kosti spálil, rozdrvil a vysypal na rôznych miestach v okolitých lesoch. Vo veci bolo rozhodnuté dňa 19.4.2021 Špecializovaným trestným súdom tak, že obžalovaný bol uznaný vinným a odsúdený na trest odňatia slobody na doživotie (rozsudok nie je právoplatný).

Pri stíhaní zločineckých skupín dlhodobo narážame na problém finančného vyšetrovania a analytickej činnosti, kde je potrebné vytvoriť v rámci Policajného zboru analytické oddelenie, ktoré konajúcim vyšetrovateľom poskytne kompletné analýzy vrátane vyhodnotenia aj takzvaných krycích finančných prevodov a prevodov majetku na spriaznené osoby, v snahe vyhnúť sa trestu prepadnutia majetku. Tento spôsob vyšetrovania je bežný a jediný efektívny aj v rámci väčšiny krajín Európskej únie.

Korupčná kriminalita

§	stíhané osoby	obžalované osoby	PZTS	dohoda o vine a treste	odsúdené osoby
328	6	2	0	0	0
329	49	18	0	23	24
332	3	1	0	0	2
333	98	82	0	4	66
336	19	12	0	5	14
336a	10	6	0	1	7
336b	4	3	0	1	5
	189	124	0	34	118

Pre korupčné trestné činy bolo v roku 2020 stíhaných 189 páchatel'ov, čo je v porovnaní s rokom 2019 zvýšenie počtu o 50 obvinených a oproti roku 2018 zvýšenie o 54 obvinených. Na počte vznesených obvinení teda badať výrazný nárast oproti predchádzajúcim 2 rokom. Výrazne narástol taktiež počet obžalovaných, ktorých bolo spolu 124 osôb (v roku 2019 to bolo 83 a v roku 2018 to bolo iba 50 osôb), dohoda o vine a treste bola uzavretá s 34 osobami (v roku 2019 to bolo 44 osôb a v roku 2018 64 osôb) a odsúdených bolo 118 osôb (v roku 2019 to bolo 87 a v roku 2018 spolu 93 osôb).

Zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb bol v roku 2020 v súvislosti so vznesením obvinenia za spáchanie korupčných trestných činov použitý v 15 prípadoch. Zároveň v tomto roku boli odsúdené 4 právnické osoby za korupčné trestné činy. Prokurátori oddelenia korupcie aktívne usmerňovali vyšetrovateľov, aby pri trestnom stíhaní korupčných trestných činov využívali aj možnosti trestnej zodpovednosti právnických osôb, čo sa odrazilo v náraste počtu obvinených aj odsúdených právnických osôb.

Za pozitívny signál treba považovať, že v roku 2020 boli vznesené viaceré obvinenia za korupciu pri nakladaní s verejnými zdrojmi, za korupciu najvyšších štátnych úradníkov, ako aj za korupciu v justícii. Od roku 2019 a najmä následne v priebehu roka 2020 zreteľne badať, že špecializované policajné zložky polície, ktoré majú v kompetencii odhaľovanie a vyšetrovanie korupčných trestných vecí, napriek zložitej situácii, ktorá je načrtnutá nižšie, do značnej miery zvýšili úsilie na odhaľovaní korupčnej trestnej činnosti.

Ako je zrejmé zo štatistických údajov, počet obvinených osôb oproti roku 2019 výrazne stúpol, ako aj počet všetkých korupčných trestných vecí, dozorovaných oddelením korupcie. Na tento nárast počtu, ale najmä závažnosti korupčných trestných vecí, zareagovala prokuratúra a následne vláda Slovenskej republiky začiatkom roka 2021 navýšením tabuľkových miest počtov prokurátorov, ktoré však doposiaľ nie sú obsadené.

V roku 2020 došlo okrem iného aj k rapídному nárastu podaných trestných oznámení občanov pre korupčné trestné činy, čo spôsobilo ďalšie markantné zaťaženie prokurátorov oddelenia korupcie, ako aj vyšetrovateľov. Veľké percento týchto oznámení je založených na tom, že nespokojní občania tvrdia, že určitá ich vec prejednávaná pred úradmi alebo súdmi bola rozhodnutá v ich neprospech a sú presvedčení, že to musí byť z dôvodu, že ten, kto rozhodoval, musel byť ovplyvnený úplatkom. Každý takýto podnet je nevyhnutné zodpovedne vyšetriť, pretože vopred nie je možné vedieť, či sa jedná o oznámenie objektívne spáchanej korupcie, alebo či oznamovateľ vyjadruje iba svoj subjektívny názor. V takých prípadoch sa vykonáva tzv. historické dokazovanie, nakoľko predpokladaný korupčný dej už je dokonaný a nie je možné nasadiť žiadne proaktívne spôsoby dokazovania. Úspešnosť dokazovania takejto korupcie preto býva pomerne nízka, nakoľko vo väčšine prípadov nie je možné získať dôkazy, ktoré preukazujú, že ku korupcii došlo. Často preto dochádza, po

doplnení trestného oznámenia o potrebné dôkazy, k nevyhnutnosti odmietnuť takéto trestné oznámenia zo strany vyšetrovateľov. Pomerne veľkú časť dozorovej činnosti prokurátorov oddelenia korupcie preto tvorí dozor nad vyšetrovaním, resp. doplňovaním takýchto trestných oznámení. Okrem toho, že musia každú takúto trestnú vec ex offo dohliadať, aby doplňovanie trestného oznámenia bolo v súlade so zákonom, tak veľké percento oznamovateľov podáva v prípade odmietnutia trestného oznámenia sťažnosti, o ktorých následne musí v krátkej lehote rozhodnúť prokurátor uznesením. Nárast počtu takýchto trestných oznámení je pritom v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi enormný. Zatiaľ čo v roku 2016 napadlo spolu na celý ÚŠP 602 trestných oznámení, tak v roku 2020 to bol počet 1 426 a z toho konkrétne iba oddelením korupcie bolo vybavovaných 652 takýchto vecí, v ktorých prokurátori vydali spolu 76 rozhodnutí o podaných sťažnostiach. Počet prokurátorov oddelenia korupcie zostal pritom v roku 2020 nezmenený.

Nadalej boli odhaľované a dokumentované bežné prípady menšej korupcie, kedy úplatky sú platené v nižších sumách a v hotovosti, ktoré boli dokumentované pomocou obrazovo-zvukových záznamov a iných informačno-technických prostriedkov. Tieto prípady, s ktorými sa často stretávajú aj bežní občania pri vybavovaní rôznej agendy na úradoch štátnej správy, polície či samosprávy, ktoré občania vnímajú veľmi citlivo, nakoľko sa často dotýkajú ich bežného života, predstavujú stále významný počet vyšetrovaných korupčných vecí, ktorým polícia aj prokuratúra pripisuje adekvátny význam a dôsledne ich vyšetruje.

V prípadoch, kedy korupčnú trestnú činnosť oznámi konkrétna osoba a naviac v čase, kedy ešte korupčný dej iba prebieha a nebol doposiaľ dokonaný, pričom oznamovateľ je ochotný spolupracovať s políciou, existujú viaceré procesné inštitúty, zaužívané postupy a skúsenosti polície, ktoré vo väčšine takýchto prípadov vedú k odhaleniu a riadnemu procesnému zadokumentovaniu korupčného činu a k usvedčeniu páchatel'a alebo páchatel'ov. V tomto smere je možné činnosť polície hodnotiť pozitívne, pričom metódy a výsledky trestného stíhania korupcie sú v takýchto prípadoch veľmi účinné a na vysokej úrovni. Národná kriminálna agentúra (ďalej aj „NAKA“) sa však rovnako, ako tomu bolo v predchádzajúcich rokoch, pri takomto dokumentovaní trestnej činnosti potýka so značnými problémami, ktoré súvisia s technickým zabezpečením informačno-technických prostriedkov, najmä s nekvalitnou nahrávacou technikou pri vyhotovovaní obrazovo-zvukových záznamov. Tiež sú dlhodobé problémy pri nahrávaní a vyhodnocovaní záznamov z telekomunikačnej činnosti. Obdobným problémom je tiež obmedzená technická a personálna kapacita v možnostiach nasadzovania informačno-technických prostriedkov, kedy v niektorých prípadoch nie je možné použiť takéto prostriedky dokumentovania iba z dôvodu, že na to nie sú voľné kapacity, čo vyznieva veľmi paradoxne pri všeobecných vedomostiach o technických možnostiach v 21. storočí. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že orgány činné v trestnom konaní (na rozdiel od páchatel'ov trestnej činnosti) musia postupovať prísne v medziach zákonov, takže sťaženie odhaľovania a dokumentovania trestnej činnosti z dôvodu nízkej úrovne

technického (materiálneho) zabezpečenia príslušných útvarov Prezídia Policajného zboru je neakceptovateľné.

Napriek týmto problémom však vidieť snahu vyšetrovateľov na riadnom a kvalitnom dokumentovaní takto oznámenej korupčnej činnosti. Viac odhalených prípadov korupcie by v tomto smere priniesla väčšia ochota fyzických osôb oznamovať, že boli požiadané o úplatok, alebo že im bol ponúknutý úplatok a ich snaha spolupracovať s políciou na dokumentovaní korupcie v čase, kedy ku korupčnému konaniu dochádza (tzv. proaktívne dokazovanie). Ako už bolo uvedené v predchádzajúcich správach, korupčná trestná činnosť je veľmi špecifická. Neexistuje pri nej žiadna konkrétna poškodená osoba a výsledok korupčného konania je tu spravidla výhodný pre obe strany tohto vzťahu (podplácajúci – prijímajúci úplatok). Preto práve najmä pri závažných korupčných veciach nebýva bežné, že jedna zo strán korupčného vzťahu sa rozhodne spolupracovať s políciou. Osobitne v prípadoch, v ktorých verejní činitelia žiadajú úplatky od podnikateľov za poskytnutie dotácií, nenávratných finančných prostriedkov, či za získanie lukratívnych zákaziek. Podstatnou brzdou, prečo sa osoby požiadané o úplatok rozhodnú, že korupciu neoznámia, býva práve ich obava, že aj po prípadnom úspešnom zadokumentovaní korupcie, by aj tak nakoniec nezískali predmetnú zákazku, či dotáciu. V tomto smere by mala na uvedený problém zareagovať legislatíva a nastaviť systém, ktorý by doplnil ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti tak, že oznamovateľovi korupcie by bola poskytnutá určitá garancia, že nebude v následnom procese obstarávania, či získania dotácie a zákaziek diskriminovaný z dôvodu, že oznámil a dokumentoval korupciu súvisiacu s jeho zákazkou.

Za veľké pozitívum v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi, ako už bolo naznačené vyššie, možno považovať, že v roku 2020 polícia úspešne rozpracovala niekoľko rozsiahlych korupčných trestných vecí, pričom k ich odhaleniu došlo aj na základe vlastnej analytickej činnosti. Počet takto odhalených a rozpracovaných rozsiahlych korupčných vecí je však stále malý a v značnej časti boli tieto odhalenia založené na analytických schopnostiach niekoľkých konkrétnych vyšetrovateľov, nie na základe fungujúceho systému analytikov a operatív, ktorí vo všeobecnosti na NAKA veľmi chýbajú. Odhaľovanie komplikovaných korupčných schém pri verejných obstarávaníach, vybavovaní dotácií z rozpočtu Slovenskej republiky a Európskej únie, verejných zákazkách s vysokou hodnotou a obdobných závažných veciach, kde dochádza k obrovskému plytvaniu s verejnými financiami, nebude možné bez markantného posilnenia počtu a kvality analytikov, operatívnych pracovníkov a vyšetrovateľov. Analytická zložka polície zohráva významnú úlohu už v úvodných štádiách ešte pred začatím trestného stíhania, kedy by mala vykonávať analýzy finančných tokov, či personálnych a majetkových prepojení medzi podozrivými osobami tak, aby získala základný prehľad o tom, či z konkrétnej podozrivej operácie mohli získať prospech osoby, ktoré mali vplyv na rozhodovanie o predmetnej zákazke, dotácii alebo inom nakladaní s verejnými zdrojmi. Následne v priebehu riadneho vyšetrovania pociťujú absenciu analytikov práve jednotliví vyšetrovatelia

komplikovaných korupčných schém, kedy vyšetrovatel' často okrem vykonávania procesných úkonov si musí túto časovo a odborne náročnú analytickú činnosť zabezpečiť sám, čo je často najmä vo väzobných veciach na úkor rýchlosti vyšetrovania. Operatíva tu okrem iného narážala v minulosti nielen na nedostatok odborného personálu, ale aj na legislatívny problém, kedy napríklad policajti nemôže pri operatívnom odhaľovaní korupcie vyžadovať od bánk výpisy z účtov podozrivých osôb v zmysle § 29a ods. 4 zákona č. 191/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov, a to aj napriek tomu, že pri niektorých iných trestných činoch (daňových únikoch, nezákonných finančných operáciách, či pri legalizácii príjmov z trestnej činnosti) takéto oprávnenie policajti majú.

Vláda od roku 2020 deklaruje silné odhodlanie v boji proti korupcii. Tento deklarovaný záver sa však zatiaľ nijako neodrazil v jednej z kľúčových zložiek tohto boja – v personálnom a materiálnom posilnení protikorupčnej zložky polície. Od 1.10.2019 došlo k reorganizácii NAKA pri zachovaní 4 odborov (Bratislava, Západ, Stred a Východ), pričom každý odbor je členený na 4 oddelenia vyšetrovania. Vyšetrovanie korupčnej trestnej činnosti je spravidla v náplni 3. oddelení vyšetrovania, pričom vyšetrovatelia sú zaťažení veľkým množstvom spisov. V roku 2020 bolo na 3. oddeleniach zaradených cca 10 vyšetrovateľov (na každom odbore NAKA), ktorých stála priemerná zaťaženosť spismi bola cca 14 spisov na vyšetrovateľa. Znamená to, že v priemere každý vyšetrovatel' má neustále otvorených 14 korupčných a ekonomických vyšetrovaní, v ktorých musí paralelne realizovať vyšetrovacie úkony. Pri takomto počte vyšetrovaných vecí sa vyšetrovatel' nemôže v dostatočnej kvalite venovať vyšetrovaniu veľkých a odborne náročných korupčných trestných vecí. Je pritom potrebné uviesť, že 3 oddelenia vykonávajú okrem korupčných trestných činov tiež vyšetrovanie trestných činov poškodzovania finančných záujmov európskych spoločenstiev podľa § 261 Trestného zákona a machinácií pri verejnom obstarávaní podľa § 266 Trestného zákona. Zníženiu zaťaženia vyšetrovateľov by preto výrazne pomohlo, keby nemuseli popri korupcii vybavovať uvedenú agendu. Taktiež ako veľkú záťaž pociťujú 3 oddelenia absenciu administratívnych pracovníkov, ktorí by mali robiť počas procesných úkonov zapisovateľov a mali by na starosti množstvo administratívnej činnosti súvisiacej so spismi (vrátane kopírovania spisov). Nakoľko v súčasnosti takíto zamestnanci chýbajú, musia si aj celú túto administratívu zabezpečiť samotní vyšetrovatelia, čo ich opäť oberá o možnosť sústrediť sa na vyšetrovacie úkony. Výrazné zlepšenie personálneho obsadenia a materiálneho zabezpečenia protikorupčnej polície je preto sine qua non úspešného boja proti závažnej korupcii.

Pokiaľ ide o oznamovanie korupcie z iných štátnych orgánov, a to najmä z iných zložiek polície, Slovenskej informačnej služby, Národného bezpečnostného úradu, Najvyššieho kontrolného úradu, alebo z Finančnej spravodajskej jednotky, tu je tiež potrebné zopakovať to, čo bolo uvedené v správe za rok 2018 a 2019. Z týchto zložiek prichádza na NAKA iba veľmi malé množstvo relevantných podnetov a informácií, ktoré by viedli k odhaleniu korupčných trestných vecí. Užšia spolupráca s týmito

orgánmi by pritom mohla viesť k oveľa väčšej efektívnosti pri odhaľovaní a dokumentovaní korupcie. V posledných mesiacoch (rok 2021) badať určitý náznak zlepšenia tejto spolupráce niektorých spomenutých zložiek s protikorupčnou zložkou NAKA, avšak bude potrebné nastaviť celý systém spolupráce tak, aby sa každý so spomenutých orgánov podieľal na detekcii možných korupčných trestných činov vo svojej pôsobnosti a aby zistené poznatky pravidelne posúval na NAKA. Jednu z kľúčových úloh by v tomto smere mala zohrávať Finančná spravodajská jednotka Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Takáto spolupráca naprieč štátnymi orgánmi môže viesť k podstatnému zvýšeniu odhaľovania korupčných trestných vecí.

V roku 2020 badať, napriek pretrvávaniu vyššie naznačených systémových problémov, výrazné zlepšenie v oblasti odhaľovania a stíhania závažnej korupčnej trestnej činnosti spojenej vo viacerých prípadoch s legalizáciou príjmov z trestnej činnosti. Možno to celkom jednoznačne dokumentovať na nasledujúcich trestných veciach, ktoré boli zrealizované v roku 2020:

V roku 2020 bolo viacerým fyzickým osobám a právnickým osobám vznesené obvinenie pre pokračovací zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona spáchaný formou účasti podľa § 21 ods. 1 písm. a) Trestného zákona v súbehu s pokračovacím obzvlášť závažným zločinom legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. a) Trestného zákona, ku ktorým došlo tak, že v období najmenej začiatkom roka 2017 až do marca roku 2020, v Bratislave a na iných miestach na území Slovenskej republiky a na území Spolkovej republiky Rakúska, osoby Ing. J. K., PhD., M. K. a Ing. M. K., PhD., sa spojili za účelom páchania korupčných trestných činov a páchania legalizácie príjmu z trestnej činnosti, kde Ing. J. K., PhD., pracovne zaradený ako generálny riaditeľ Pôdohospodárskej platobnej agentúry (PPA), ako osoba disponujúca právomocou v konaniach vedených na PPA, v úmysle zadovážiť neoprávnený majetkový prospech pre seba i pre iné fyzické osoby, resp. pre nimi riadené právnické osoby vzájomne personálne alebo majetkovo prepojené, zabezpečil vydávanie kladných rozhodnutí o schválení nenávratného finančného príspevku, ktoré podmieňovali poskytnutím finančnej hotovosti ako úplatku, ktorého výška bola určená na 10% z celkovej výšky žiadaného nenávratného finančného príspevku. Úplatky od jednotlivých žiadateľov boli požadované prostredníctvom MVDr. L. K., a to formou zmluvy o dielo v zmysle § 536 a nasl. Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov, predmetom ktorých sú okrem iného aj „Získanie kladného rozhodnutia o schválení nenávratného finančného príspevku“, pričom predmetné zmluvy a z nich vyplývajúce, resp. nadväzujúce právne úkony a viaceré bankové operácie cez nimi riadené spoločnosti slúžili len na zakrytie pôvodu získaných finančných prostriedkov korupčným konaním. Časť obvinených bola pre uvedenú trestnú činnosť vzatá do väzby.

Ďalším prípadom, kedy bolo v roku 2020 vznesené obvinenie pre zločin prijímania úplatku podľa § 329 Trestného zákona a legalizáciu príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 Trestného zákona ako aj machinácie pri verejnom obstarávaní podľa

§ 266 Trestného zákona je prípad bývalého predsedu Správy štátnych hmotných rezerv (ďalej len „SŠHR“), ktorý sa mal korupčného a legalizačného konania dopustiť tak, že do roku 2020 ako predseda SŠHR, spolu s ďalšími funkcionármi konajúcimi v mene SŠHR, v rámci výkonu svojich oprávnení vyplývajúcich z ich funkcií, týkajúcich sa výberu konkrétnych dodávateľov a uzatvárania obchodno-právnych vzťahov, resp. zmlúv v pôsobnosti SŠHR, opakovane svojím postupom v rozpore so zákonom č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní účelovo ovplyvňovali vyhlásenie a priebeh verejných obstarávaní, vyhlasovaných SŠHR, a to tak, že za prisľúbený majetkový prospech od budúcich dodávateľov manipulovali prieskumy trhu za účelom zistenia predpokladanej hodnoty zákazky, účelovo upravovali súťažné podklady tak, aby vyhovovali konkrétnemu budúcemu dodávateľovi a aby obmedzili možnosť iným súťažiteľom podať do súťaže ponuku alebo manipulovali priebeh vyhodnocovania ponúk s cieľom zabezpečiť víťazstvo vo vyhlásených verejných obstarávaní a následný majetkový prospech obchodnej spoločnosti M, za čo následne prijímali od víťazných obchodných spoločností majetkový prospech vo forme peňažného a nepeňažného plnenia, ktoré bolo zakryté ako platby nájomného za prenajaté nehnuteľnosti a následne fiktívny nákup dvoch bytov v prospech syna bývalého predsedu SŠHR K. K. v hodnote 200.000 EUR. Aj v tomto prípade bola časť obvinených stíhaná väzobne.

Ďalšou trestnou vecou, kedy bolo v roku 2020 vznesené obvinenie pre prečin podplácania podľa § 333 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona v súbehu so zločinom legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 je trestná vec, ktorej skutok je založený na tom, že na vzájomnom stretnutí obvinený JUDr. P. C. spoločne s obvineným Mgr. M. S. ponúkli úplatok Ing. M. F., v súčasnej dobe zastávajúcemu funkciu štátneho tajomníka Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (ďalej len „štátny tajomník“), a to vo forme poskytnutia 5% z hodnoty ponuky, ktorú predložili vo verejnom obstarávaní v rámci projektu s názvom „Centrálny údajový repozitár ÚKSÚP – komplexný projekt pre manažment údajov“ v hodnote 1.497.614,40 EUR, za čo štátny tajomník zabezpečí pokračovanie verejného obstarávania, vyhlásenie víťaza verejného obstarávania (ich spoločnosti) a následne podpíše zmluvu o realizácii uvedeného projektu, pričom platba uvedeného úplatku vo výške 5% hodnoty ponuky predloženej v danom verejnom obstarávaní mala prebehnúť spôsobom, že štátny tajomník si zabezpečí obchodnú spoločnosť, ktorá poskytne v rámci subdodávky presne nešpecifikované (fiktívne) služby a tieto budú zo strany obvinených akceptované, pričom uvedený mechanizmus subdodávky a platby mal slúžiť iba na zakrytie predmetnej platby úplatku, aby táto navonok vyzerala ako legálna platba v rámci obchodného styku. Ako alternatíva bolo dohodnuté, že v prípade, ak bude úplatok štátnemu tajomníkovi vyplatený v hotovosti, tak obvinený JUDr. P. C. prostredníctvom presne nestotožnenej obchodnej spoločnosti vyfakturuje svoje služby spoločnosti L a.s., táto fakturácia bude akceptovaná a finančné prostriedky budú vyplatené, na čo ich presne nezisteným spôsobom obvinený JUDr. P. C. z tejto spoločnosti zabezpečí a v hotovosti vo výške 60.000,- Eur vyplatí štátnemu tajomníkovi.

Je tiež potrebné spomenúť trestnú vec týkajúcu sa štátneho podniku Lesy s.r.o., kde skutok spočíva v tom, že v roku 2019 v meste Banská Bystrica Ing. T. K., PhD. v postavení obchodného riaditeľa spoločnosti Lesy Slovenskej republiky, po vzájomnej dohode s Ing. L. Ď. si vyžiadali od A. J., úplatok vo forme finančnej hotovosti za to, že so spoločnosťou J, s.r.o., ako víťazom verejnej súťaže vyhlásenej vo Vestníku verejného obstarávania, bude podpísaná Rámcová dohoda, kde hodnota úplatku bola určená vo výške 13% z mesačnej fakturácie, z celkovej zmluvne dohodnutej čiastky v zmysle Rámcovej dohody 1607 vo výške 1.624.200 EUR bez DPH a následne v zmysle Rámcovej dohody 1608 vo výške 2.120.600 EUR bez DPH v období od 31.3.2019 do 31.3.2020 bolo ako úplatok celkovo poskytnutých 122.253,59 EUR, pričom poskytnutie úplatku bolo realizované z časti v hotovosti v osobnom motorovom vozidle zn. BMW X5 a z časti cez spoločnosť L. P., s.r.o., ktorá prijatie úplatkov legalizovala formou deviatich vystavených faktúr v celkovej výške 22.617,36 EUR za fiktívne poradenské služby medzi spoločnosťou J, s.r.o. a spoločnosťou L. P., s.r.o.

V roku 2020 došlo k rozkrytiu závažnej korupčnej trestnej činnosti v oblasti justície, nakoľko bolo vznesené obvinenie v niekoľkých prípadoch korupcie sudcov na viacerých súdoch. Spolu 18 sudcov v obvode Krajského súdu Bratislava bolo obvinených zo zločinov prijímania úplatku podľa § 329 Trestného zákona, podplácania podľa § 333 Trestného zákona a zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 Trestného zákona, pričom značná časť z nich bola trestne stíhaná vo väzbe. Prijímanie úplatkov bezprostredne súviselo s rozhodovaním týchto sudcov v konkrétnych trestnoprávných a obchodnoprávných konaniach, pričom za prijaté úplatky mali rozhodovať v nimi pridelených veciach v prospech podplácajúcich osôb (akcia Búrka a Víchrica).

V roku 2020 bolo tiež vznesené obvinenie viacerým sudcom v obvode Krajského súdu v Žiline (akcia Plevel I, Plevel II) za rozsiahlu korupčnú trestnú činnosť v oblasti justície. V marci 2021 došlo k schváleniu dohody o vine a treste s (bývalým) sudcom Krajského súdu v Žiline, ktorý sa priznal k spáchaniu pokračovacieho zločinu prijímania úplatku podľa § 329 Trestného zákona, ktorý spáchal deviatimi čiastkovými útokmi v rokoch 2014 až 2019. Jeho korupčná činnosť spočívala v tom, že ako sudca Krajského súdu v Žiline, po tom, ako bol oslovený osobou Ing. F. T. ako sprostredkovateľom, aby v rámci odvolacieho konania, vedeného na Krajskom súde v Žiline, zabezpečil zrušenie rozsudkov podriadených okresných súdov, oslobodenie obžalovaných spod obžaloby, alebo zmiernenie uložených trestov, si peniaze ponechal, pokiaľ išlo o vec, pridelenú do jeho senátu, alebo oslovil v danej veci iného sudcu, ktorý mal vec pridelenú s tým, či sa dá v uvedenej veci pomôcť, a následne, po rozhodnutí Krajského súdu v Žiline, ktorým bol uvedený rozsudok okresného súdu zrušený alebo zmenený, prevzal od sprostredkovateľa Ing. F. T. finančnú hotovosť v rôznych výškach, z ktorej si pre seba ponechal buď celú sumu úplatku, alebo časť, a zvyšnú časť finančných prostriedkov odovzdal dotyčnému sudcovi krajského súdu, ktorý vo veci konal. Týmto konaním sa na úplatkoch obohatil v uvedenom období najmenej o sumu 41.000 EUR. Za to bol Špecializovaným trestným súdom Pezinok

odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 3 roky s podmieneným odkladom a skúšobnou dobou na 5 rokov a bol mu tiež uložený peňažný trest vo výške 150.000 EUR.

V decembri 2020 došlo k právoplatnému odsúdeniu osôb v závažnej a rozsiahlej korupčnej veci, ktorú spáchal Ing. Ľ. D., ktorý ako vedúci oddelenia materiálo-technického zabezpečenia sekcie ekonomiky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky v období od začiatku roku 2009 do 22.3.2011 ako vyhlasovateľ a usporiadateľ verejných obstarávaní – zákazky s nízkou hodnotou potom, ako si nechal sľúbiť úplatky vo výške 50 % zo zisku zákaziek viacerých spoločností, vopred oznamoval osobe Ing. P. Ž., aké verejné obstarávania budú vykonané, na akú komoditu a v akej cene, spolu sa dohovárali, ktorá spoločnosť má dať cenovú ponuku a v akej výške, či v akom rozsahu navýšenú, cenové ponuky zabezpečovali často aj bez vedomia konateľov spoločností tak, aby obstarávaný tovar a služby boli špecifikované len veľmi všeobecne a to z dôvodu, aby vyhral ten uchádzač, na ktorom sa vopred dohodli, pričom dotknuté spoločnosti získali za uvedené obdobie zákazky v hodnote najmenej 2.874.674,62 EUR, čím spôsobili prípadne inému potencionálnemu súťažiacemu škodu vo výške 166.266,44 EUR, pričom za vybavenie zákaziek Ing. Ľ. D. prostredníctvom províznych faktúr vystavených na spoločnosť jeho manželky zinkasoval úplatky v celkovej výške 277.358 EUR. Uvedeným konaním sa dopustili zločinu legalizácie príjmov z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. a) Trestného zákona, zločinu machinácií pri verejnom obstarávaní podľa § 266 ods. 1, ods. 2 písm. e), ods. 3 písm. a) Trestného zákona a zločinu podplácania podľa § 333 ods. 1, ods. 2 písm. a), písm. b), ods. 3 Trestného zákona. Za to bol Ing. Ľ. D. odsúdený na súhrnný trest odňatia slobody na 9 rokov, trest zákazu činnosti na 5 rokov a trest prepadnutia majetku. Ing. P. Ž. bol odsúdený na trest odňatia slobody na 9 rokov a trest prepadnutia majetku.

V roku 2020 v rámci rozsiahleho vyšetrovania zločineckej skupiny „Takáčovci“ bolo zistené napojenie (priame aj nepriame) jej najvyšších predstaviteľov na osoby z prostredia polície, ako aj bývalého špeciálneho prokurátora. V danej súvislosti boli postupne vznesené obvinenia z trestných činov prijímania úplatku § 329 Trestného zákona aktuálnym, ako aj bývalým policajným funkcionárom, ktorí za finančnú odmenu (v určitom prípade aj paušálne vyplácanú) vynášali informácie z prostredia OČTK smerom k danej zločineckej skupine. Rovnako bolo vznesené obvinenie aj bývalému špeciálnemu prokurátorovi za trestný čin prijímania úplatku § 329 Trestného zákona, ale aj za zločin založenia zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona, pretože bol činný pre zločineckú skupinu a v rámci svojej pôsobnosti za finančnú odmenu sa spolupodieľal na prepustení najvyššie postaveného člena uvedenej zločineckej skupiny z väzby.

V neposlednom rade možno zvýrazniť, že v závere roka 2020 sa na ÚŠP postupne podarilo odhaliť rozsiahlu korupčnú trestnú činnosť, ktorú mali páchať bývalí, ale aj súčasní príslušníci Policajného zboru, prokuratúry, príslušníci Finančnej správy

Slovenskej republiky a Slovenskej informačnej služby (ďalej len „SIS“). V týchto trestných veciach (uvedených nižšie) v súčasnosti aktívne prebieha vyšetovanie, pričom ide o mimoriadne závažné trestné činy, ktoré nemajú v našich právnych pomeroch obdobu, keďže okrem iného sú predmetom vyšetovania trestné činy zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 Trestného zákona, korupčné trestné činy, ale aj trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona. V týchto trestných konaniach prebieha aj intenzívne finančné vyšetovanie, výsledkom ktorého je okrem iného rozsiahly zaistený nehnuteľný majetok, ale aj finančná hotovosť (presahujúca sumu 1.5 milióna EUR).

V roku 2020 bolo vznesené obvinenie bývalému prezidentovi Policajného zboru za pokračovací zločin prijímania úplatku podľa § 329 Trestného zákona (v dvoch skutkoch od 2014 – 2019 prijatá suma 526.000 EUR), okrem toho bol obvinený za prijímanie úplatkov bývalý riaditeľ odboru zvláštnych policajných činností za činnosť pre zločineckú skupinu „Sýkorovci“ (poskytovanie informácií z polície o členoch skupiny v rokoch 200 až 2011) a za pokračujúci zločin prijímania úplatku v dvoch skutkoch 2014 – 2019 v sume 36.000 EUR. Okrem toho boli obvinení za poskytovanie informácií aj námestník SIS, ako aj vedúci operatívneho oddelenia (finančnej polície) NAKA Bratislava a námestník Kriminálneho úradu Finančnej správy – obidvaja za pokračujúce zločiny prijímania úplatku (poskytovanie informácií získaných ich činnosťou pre subjekty, ktoré boli predmetom vyšetovania). V súbežnom konaní bol vedúci operatívneho oddelenia finančnej polície aj spolu s manželkou (prokurátorka Krajskej prokuratúry Bratislava) a jeden ich rodinný príslušník obvinení aj z legalizácie príjmov z trestnej činnosti (minimálne vo výške 450.000 EUR). Zároveň bol obvinený aj ďalší vysoko postavený funkcionár SIS za vydieranie. Všetci získavali finančné prostriedky v súvislosti so získavaním informácií, na základe ich pracovného zaradenia v prospech subjektov, ktoré boli cieľom vyšetovania, či operatívneho rozpracovania na jednotlivých zložkách.

V roku 2020 došlo k odhaleniu a k objasneniu závažnej korupčnej trestnej činnosti v Policajnom zbore, ktorá mala byť páchaná najmä v rokoch 2013 až 2018, a to aj najvyššími predstaviteľmi a funkcionármi Policajného zboru a Národnej kriminálnej agentúry. Ide o kauzu s pracovným názvom Očistec, v rámci ktorej bolo vznesené obvinenie celkovo 21 osobám, pričom v 10 prípadoch išlo o súčasných alebo bývalých príslušníkov Policajného zboru a v jednom prípade o bývalého riaditeľa Kriminálneho úradu Finančnej správy. Osoby boli obvinené z viacerých trestných činov, predovšetkým za korupčné delikty, trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 Trestného zákona, ale aj o zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona. Pôvodne bolo v tejto trestnej veci 6 osôb vzatých do vyšetrovacej väzby. Korupčná trestná činnosť mala spočívať najmä v ovplyvňovaní trestných konaní v prospech podozrivých a obvinených osôb, ale aj v neoprávnených lustráciách, v neoprávnenom sledovaní, ale predmetom vyšetovania je aj vynášanie informácií z trestných konaní a operatívnych spisov v prospech tretích osôb, ktoré na takéto informácie nemali

nárok. Pokiaľ ide o korupčné delikty, úplatky sa pohybovali v rôznych sumách, rádovo od pár tisíc až po stovky tisíc EUR. Najvyšší dokumentovaný úplatok je na úrovni 400.000 EUR, avšak existujú aj podozrenia na korupčné delikty, kde sa výška úplatkov pohybovala ešte vo vyšších sumách. Tieto podozrenia sú predmetom intenzívneho vyšetrovania. Vyšetrovanie bolo začaté dňa 22.10.2020, pričom toto aj naďalej pokračuje, o čom svedčí i tá skutočnosť, že dňa 15.2.2021 došlo k vzneseniu obvinenia pre ďalších 9 skutkov. Aktuálne je teda vyšetrovaných celkovo 19 skutkov, avšak existuje podozrenie aj pre ďalšie skutky.

Hospodárska kriminalita

Hospodárska kriminalita – trestné činy podľa Trestného zákona účinného do 31.12.2005

§	stíhané osoby	obžalované osoby	PZTS	dohoda o vine a treste	odsúdené osoby
148	7	7	0	1	3
148a	3	3	0	0	3
	10	10	0	1	6

Hospodárska kriminalita – trestné činy podľa Trestného zákona účinného od 1.1.2006

§	stíhané osoby	obžalované osoby	PZTS	dohoda o vine a treste	odsúdené osoby
259	2	2	0	0	0
261	59	48	3	5	37
264	0	0	0	0	1
266	3	3	0	0	7
276	22	19	0	0	3
277	23	17	0	2	3
	109	89	3	7	51

Ako vyplýva zo štatistických prehľadov, pre hospodárske trestné činy bolo skončené prípravné konanie spolu proti 119 obvineným, pre ktoré bola podaná obžaloba proti 99 obvineným a s 8 obvinenými bola uzavretá dohoda o vine a treste. Oproti roku 2019 bol zaznamenaný mierny pokles obžalovaných osôb o 14 (oproti roku 2018 bolo obžalovaných o 8 osôb viac), k nárastu došlo pri osobách, s ktorými bola uzavretá dohoda o vine a treste, a to o 3 osoby (v porovnaní s rokom 2018 zníženie o 6 osôb). Zo štatistických údajov je zrejmé zachovanie vysokého štandardu efektívnosti trestného konania pri stíhaných hospodárskych trestných činoch.

Oproti predchádzajúcemu roku, v ktorom najpočetnejšiu skupinu hospodárskych trestných činov predstavovali trestné činy daňové podľa § 276 a § 277 Trestného zákona, v roku 2020 bol najpočetnejší trestný čin poškodzovania finančných záujmov Európskej únie podľa § 261 Trestného zákona, pre ktorý bolo stíhaných 59 osôb (o 25 osôb viac ako v roku 2019) a obžalovaných 48 osôb (o 29 osôb viac ako v roku 2018).

Z hľadiska foriem páchania trestného činu poškodzovania finančných záujmov Európskej únie podľa § 261 Trestného zákona oproti predchádzajúcim rokom nedošlo k zmenám hodným referencie, neboli zaznamenané ani zásadne nové formy jeho páchania. Páchatelia najčastejšie dosiahli neoprávnené vyplatenie prostriedkov z Európskych štrukturálnych a investičných fondov predstierajúc splnenie podmienok na ich poskytnutie predkladaním falšovaných alebo realite nezodpovedajúcich dokladov, poskytovateľom príspevku neposkytovali povinné údaje, resp. poskytnuté prostriedky Európskej únie používali na iný ako určený účel a použitie prostriedkov dokladovali falošnými alebo nesprávnymi dokladmi.

V prípadoch príspevkov v agrosektore klamlivo deklarovali záväzky plnenia podmienok na poskytnutie podpory týkajúce sa obhospodarovania pôdy a plnenia podmienok krížového plnenia. Tento trestný čin býva často (takmer v každom prípade) spáchaný v súbehu s trestným činom subvenčného podvodu podľa § 225 Trestného zákona (pre ktorý bolo v roku 2020 trestne stíhaných 50 a obžalovaných 41 osôb), pretože finančné prostriedky sú spravidla poskytované nielen z Európskych štrukturálnych a investičných fondov, ale v určitom pomere aj z prostriedkov štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. Štatistické údaje signalizujú zvýšenie efektívnosti vyvodzovania trestnoprávnej zodpovednosti za tieto trestné činy.

Pomerne časté sú aj prípady zneužívania finančných prostriedkov z Európskej únie, ktoré sa poskytujú samosprávnym jednotkám, často na rôzne stavebné práce (napr. úprava čističky odpadových vôd), pričom vykonané práce nezodpovedajú realite, alebo trhovým cenám. Typickým príkladom je trestná vec vedená na tunajšej prokuratúre, kde bolo zo strany spoločnosti E. C. fakturované vykonanie určitých stavebných prác, ktoré však v deklarovanom rozsahu v skutočnosti vykonané neboli, pričom týmto konaním vznikla škoda na prostriedkoch z EÚ najmenej vo výške 495.017,92 EUR a na prostriedkoch štátneho rozpočtu Slovenskej republiky vo výške najmenej 58.237,40 EUR. Súčasne boli pripravované podklady na fakturáciu ďalšej položky, ktoré neboli realizované v zmysle projektu vo výške najmenej 113.590,79 EUR, k čomu však následne nedošlo, pričom v tejto veci podal prokurátor v roku 2020 obžalobu na súd na celkovo 12 obvinených osôb pre celkovo 7 skutkov. Za zmienku stojí fakt, že v tejto trestnej veci konali vo vzájomnej súčinnosti predstavitelia spoločnosti, ktorá realizovala stavebné práce (dodávateľ stavby), ale aj predstavitelia samosprávy (starosta obce, resp. zástupca primátora).

Ďalšiu v poradí najpočetnejšiu skupinu hospodárskych trestných činov tvorila skupina trestných činov daňových. Z nich bolo stíhaných pre trestný čin neodvedenia

dane a poistného 26 osôb (o 17 osôb menej ako v roku 2019) a obžalovaných 20 osôb (o 20 osôb menej ako v roku 2019), pre trestný čin skrátania dane a poistného bolo stíhaných 29 osôb (o 9 osôb viac ako v roku 2019) a obžalovaných 26 osôb (o 17 osôb viac ako v roku 2019) a napokon pre trestný čin daňového podvodu neboli stíhané a obžalované žiadne osoby (čo je o 4 osoby menej ako v roku 2019).

Pokiaľ ide o vyšetrowanie daňových trestných činov, toto výrazne ovplyvňuje (z vecného i časového hľadiska) skutočnosť, že páchatelia čoraz častejšie využívajú stále komplikovanejšie schémy obchodných reťazcov so zapojením cudzieho prvku (obchodných spoločností zo zahraničia), čo kladie zvýšené nároky na odbornosť orgánov činných v trestnom konaní a vyvoláva nevyhnutnosť vykonávania početných procesných úkonov v cudzine na základe dožiadania o právnu pomoc, či v rámci pôsobenia prokurátorov v rámci Spoločných vyšetrovacích tímov zriadených podľa Dohovoru o vzájomnej pomoci v trestných veciach medzi členskými štátmi EÚ (tento inštitút treba hodnotiť veľmi pozitívne, rovnako ako aj účasť a koordináciu postupov zo strany EUROJUSTu). Rovnako sa pri páchaní daňovej trestnej činnosti karuselového charakteru využívajú rôzne nastrčené osoby (tzv. biele kone), avšak v súčasnosti možno badať trend, že nejde o nevzdelané osoby zo sociálnych slabších pomerov, tak ako v minulosti, ale sú využívané aj osoby s adekvátnym vzdelaním a vystupovaním, so znalosťou problematiky, pri ktorých je opäť náročnejšie odhaliť podstatu daného obchodného (fakturačného) reťazca.

Z prípadov hodných referencie možno poukázať na rozsiahlu daňovú trestnú činnosť zločineckej skupiny, pri ktorej jeden z jej zakladateľov zneužil pri jej činnosti svoju funkciu riaditeľa Daňového úradu Košice IV. Prokurátorom UŠP bola v decembri roku 2019 podaná obžaloba na skupinu 21 osôb pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona, pokračovací zločin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, ods. 4 Trestného zákona, ale aj pre obzvlášť závažný zločin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. a), ods. 4 písm. b) Trestného zákona, obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a), ods. 4 písm. a), c) Trestného zákona a obzvlášť závažný zločin falšovania, pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky podľa § 352 ods. 1, ods. 6 Trestného zákona, ktorí v roku 2007 v Košiciach za účelom dosiahnutia zisku založili zločineckú skupinu pôsobiacu na celom území Slovenskej republiky, ktorá vytvorila sieť obchodných spoločností, prostredníctvom ktorej do roku 2009 bez reálnej obchodnej činnosti neoprávnene uplatňovali v celkom 220 prípadoch nárok na vrátenie dane z pridanej hodnoty v úhrnnej výške 20 113 265 EUR, z ktorej bolo aj 17 407 277 EUR vyplatených, pričom využívali aj falošné občianske preukazy a informácie o pripravovaných daňových kontrolách od riaditeľa daňového úradu, ktorý napriek vedomosti o fiktívnosti uplatnených nadmerných odpočtov dane z pridanej hodnoty podpisoval platobné výmery na ich úhradu a takto získané prostriedky si medzi sebou rozdeľovali a legalizovali ich. V označenej veci bolo v dňoch 5.10.2020 a 18.11. – 19.11.2020 vykonané hlavné pojednávanie, na ktorom bola prednesená

obžaloba a obhajcovia obžalovaných zaujali k obžalobe stanovisko. Všetky ďalšie termíny, na ktoré bolo hlavné pojednávanie nariadené, boli zrušené z dôvodu mimoriadnych epidemiologických opatrení súvisiacich so šírením ochorenia COVID-19 a doposiaľ neboli vytýčené nové termíny.

Príkladom možno uviesť aj ďalšiu trestnú vec, kde bolo podstatou trestnej činnosti, zneužívanie mechanizmu dane z pridanej hodnoty (ďalej aj „DPH“) medzi viacerými spoločnosťami (vrátane spoločností zo zahraničia), pričom obchodovať sa fiktívne malo predovšetkým s kryštálovým cukrom. Do tohto obchodného (fakturačného) reťazca bola zapojená sieť rôznych firiem, pričom prípad bol náročnejší na dokazovanie najmä z toho pohľadu, že časť firiem s posudzovaným tovarom aj reálne obchodovala, avšak v menšom než deklarovanom rozsahu. Podstatou tohto obchodovania bolo zneužitie práva na odpočet DPH v podávaných daňových priznaniach, kde sa daňová povinnosť preniesla na spoločnosti (tzv. nárazníkové spoločnosti), ktoré svoju daňovú povinnosť voči štátu vôbec nespĺnili. V tejto veci podal prokurátor v apríli roku 2020 obžalobu na celkovo 6 obvinených osôb, ktorí týmto protiprávnym konaním mali skrátiť DPH v celkovej výške 9.979.904,42 EUR.

Tunajšia prokuratúra taktiež vedie vyšetrowanie v trestnej veci, kde malo dôjsť k fiktívnemu obchodovaniu s kuracím mäsom, kde do obchodného reťazca boli zapojené aj renomované slovenské podnikateľské subjekty. Aktuálne je deklarovaný rozsah neoprávneného odpočtu DPH vo výške takmer 17 miliónov EUR, avšak vyšetrowanie stále pokračuje, a v ďalšom priebehu vyšetrowania je možné, že výška škody bude ustálená na vyššiu sumu.

V neposlednom rade možno poukázať aj na ďalšiu rozsiahlu daňovú trestnú vec, kde bolo obvinených celkovo 21 osôb, išlo o fiktívne obchodovanie s komoditou „kameň“, pričom obvinení touto činnosťou neoprávnené uplatnili nárok na nadmerný odpočet DPH v rozsahu takmer 49 miliónov EUR, z toho 14 miliónov EUR im bolo aj reálne vyplatených. V tejto trestnej veci bola prokurátorom v roku 2021 podaná obžaloba.

Na ÚŠP tiež možno badať aktuálny trend, spočívajúci v skutočnosti, že do popredia záujmu OČTK sa dostáva trestný čin machinácií pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe podľa § 266 Trestného zákona, ktorý sa týka predovšetkým verejných obstarávaní v štátnej správe a územnej samospráve. Typickým spoločným menovateľom týchto trestných vecí je, že verejné obstarávania sú doslova „ušíte“ na mieru vopred určenému víťaznému uchádzačovi, resp. verejné obstarávanie sa tomuto uchádzačovi počas jeho priebehu prispôbuje.

Takýto prípad bol riešený na odbore ekonomickej kriminality, kde bolo v roku 2020 vznesené obvinenie dvom vysokým štátnym úradníkom JUDr. K. K. a Ing. M. L. pre pokračovací zločin machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe podľa § 266 ods. 1, ods. 2 písm. c), ods. 3 písm. a) Trestného zákona v jednočinnom súbehu s obzvlášť závažným zločinom porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku

podľa § 237 ods. 1, ods. 4 písm. a) Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona, ktorí svojím konaním (zjednodušene povedané) zabezpečili rôzne výhodné podmienky pre vopred vybraných uchádzačov (obchodné spoločnosti), niektorých uchádzačov z verejného obstarávania vylúčili (vo viacerých prípadoch bezdôvodne), hoci vylúčení uchádzači ponúkali tovar (zdravotnícky materiál) za výhodnejších podmienok. Obvinení mali týmto konaním v rozpore s verejným záujmom porušiť povinnosť pri používaní verejných prostriedkov zachovávať hospodárnosť, efektívnosť, účelnosť a účinnosť ich použitia a súčasne porušili viaceré ustanovenia zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Pri riešení trestného činu podľa § 266 Trestného zákona je možné vyzdvihnúť spoluprácu a poskytovanú súčinnosť prokuratúre zo strany Úradu pre verejné obstarávanie a zo strany Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky. V tejto spolupráci je preto nevyhnutné pokračovať, nakoľko zabezpečené listinné materiály týchto kontrolných orgánov majú v trestnom konaní významnú dôkaznú relevanciu.

Majetková kriminalita – trestné činy podľa Trestného zákona účinného do 31.12.2005

§	stíhané osoby	obžalované osoby	PZTS	dohoda o vine a treste	odsúdené osoby
247	2	2	0	0	0
248	0	0	0	0	0
250	2	2	0	0	1
257	1	0	0	0	0
	5	4	0	0	1

Majetková kriminalita – trestné činy podľa Trestného zákona účinného od 1.1.2006

§	stíhané osoby	obžalované osoby	PZTS	dohoda o vine a treste	odsúdené osoby
221	3	2	0	0	0
222	0	0	0	0	0
225	50	41	2	5	33
233	0	0	0	0	0
237	2	2	0	0	2
240	1	0	0	1	1
245	0	0	0	7	6
247	0	0	0	0	0
	63	45	2	13	42

V roku 2020 bolo pre trestné činy proti majetku skončené prípravné konanie proti 68 obvineným, z ktorých bola podaná obžaloba na 49 obvinených, s 13 obvinenými bola uzavretá dohoda o vine a treste a proti 2 obvineným bolo podmienene zastavené trestné stíhanie. V roku 2019 bolo prípravné konanie skončené proti 39 obvineným (v roku 2018 proti 88 obvineným), z ktorých bola podaná obžaloba na 31 obvinených (v roku 2018 na 67 obvinených) a so 7 obvinenými prokurátor uzavrel dohodu o vine a treste (v roku 2018 rovnako so 7 obvinenými).

Z trestných činov proti majetku bol najvyšší počet trestne stíhaných osôb pre trestný čin subvenčného podvodu podľa § 225 Trestného zákona (50 stíhaných osôb), ako už bolo uvedené, spáchaný spravidla v súbehu s trestným činom poškodzovania finančných záujmov Európskej únie podľa § 261 Trestného zákona. Celkový nárast počtu trestne stíhaných osôb pre trestné činy proti majetku sa prejavil aj pri najpočetnejšom trestnom čine – trestnom čine subvenčného podvodu, keď oproti roku 2019 došlo k nárastu stíhaných osôb o 23 (oproti roku 2018 ide o pokles o 23 stíhaných osôb). Na druhej strane nedošlo pri žiadnom trestnom čine v porovnaní s rokom 2019 k výraznému zníženiu počtu stíhaných osôb a obžalovaných osôb.

V roku 2020 bolo v pôsobnosti odboru ekonomickej kriminality vznesené obvinenie celkovo piatim právnickým osobám v troch rôznych veciach pre trestný čin poškodzovania finančných záujmov Európskej únie podľa § 261 Trestného zákona v súbehu s trestným činom subvenčného podvodu podľa § 225 Trestného zákona.

Z hľadiska skladby majetkovej trestnej činnosti patriacej do pôsobnosti Úradu špeciálnej prokuratúry možno poukázať aj na trestný čin falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov podľa § 270 Trestného zákona, ktorý sa taktiež pravidelne objavuje v agende ÚŠP.

Z prípadov hodných osobitného zreteľa ide najmä mediálne podrobne sledovaný proces týkajúci sa falšovania tzv. televíznych zmeniek, kde bola v roku 2019 prokurátorom podaná obžaloba na dve obvinené osoby. Následne v druhej polovici roka 2019 a na začiatku roka 2020 prebehla séria hlavných pojednávaní, na ktorých bolo vykonané množstvo výsluchov a oboznámený bol aj rozsiahly listinný materiál. Pojednávanie vyvrcholilo dňa 27.2.2020, kedy Špecializovaný trestný súd vyhlásil rozsudok, ktorým obom obžalovaných uznal vinnými skutkovo a právne v zmysle podanej obžaloby a obom uložil trest odňatia slobody vo výmere 19 rokov. Tento prísny, avšak plne zákonný a spravodlivý trest, odzrkadľoval najmä rozsah sumy, na ktorú vystavené fiktívne zmenky zneli, a to na sumu 69 miliónov EUR. Pre úplnosť možno uviesť, že v tejto trestnej veci podal prokurátor v roku 2020 obžalobu aj na ďalšiu obvinenú osobu, ktorá mala na stíhanej trestnej činnosti participovať, pričom v tejto veci začal už Špecializovaný trestný súd konať. Daná trestná vec bola správoplatnená najvyšším súdom začiatkom roku 2021, kedy boli zamietnuté podané odvolania.

Rovnako možno zvýrazniť, že ÚŠP sa postupne darí právoplatne uzatvárať aj tzv. veľké pyramidové (ekonomické) kauzy (v ktorých vyšetovanie pre ich rozsah trvalo dlho), pričom stíhané osoby sa neoprávnenе obohacovali pri využití nebankových spoločností, ktoré podvodným spôsobom sľubovali zhodnotenie vložených peňažných prostriedkov. V tejto súvislosti nemožno neuviesť kauzu spoločností BMG a Horizont, kde v júli roku 2020 najvyšší súd túto kauzu definitívne uzavrel tak, že potvrdil dotknutému obžalovanému okrem iného trest odňatia slobody vo výmere 9 rokov.

Práve zefektívnenie a spružnenie finančného vyšetovania je jednou z najväčších a najaktuálnejších výziev pre orgány činné v trestnom konaní, a to aj s poukazom na zmeny trestných kódexov účinné od 1.1.2021. Je preto nevyhnutné, aby sa realizácia týchto zákonných zmien ujala aj do aplikačnej praxe.

V nadväznosti na uvedené možno v závere uviesť, že prioritnou úlohou aktuálnej trestnej legislatívy by primárne malo byť zjednodušenie, zefektívnenie a celková racionalizácia samotného trestného konania (odbúranie jeho preformalizovanosti), pričom až s takouto zmenou legislatívy je dôvod zaoberať sa aj zmenou iných zákonných inštitútov (napr. zmeny v inštitúte väzby).

c) Trestné stíhanie právnických osôb

Zákomom č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1.7.2016, bol do právneho poriadku Slovenskej republiky zavedený inštitút trestnej zodpovednosti právnických osôb, čím došlo k implementácii záväzkov a odporúčaní, ktoré Slovenská republika prijala ako člen medzinárodných organizácií. Novelou zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb vykonanou zákonom č. 316/2016 Z. z., ktorá nadobudla účinnosť dňa 1.1.2017, bol do zákona doplnený katalóg trestných činov, pri ktorých možno uplatniť trestnú zodpovednosť právnických osôb o také trestné činy, ako sú napr. sprenevera, podvod, úverový podvod, poisťovací podvod, kapitálový podvod, subvenčný podvod, úpadkové delikty, či machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe. Zákomom č. 214/2019 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť 1.8.2019, bol katalóg trestných činov v zákone o trestnej zodpovednosti právnických osôb doplnený o ďalšie trestné činy, a to porušovanie povinnosti pri správe cudzieho majetku, nepovolená výroba liehu, tabaku a tabakových výrobkov, porušovanie predpisov o obehу tovaru v styku s cudzinou, porušovanie predpisov o štátnych technických opatreniach na označenie tovaru, falšovanie a pozmeňovanie verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky, násilie proti skupine obyvateľov a nebezpečné vyhrážanie.

Počet trestných vecí, v ktorých v roku 2020 došlo k trestnému stíhaniu právnickej osoby, vyplýva z tejto tabuľky:

§	stíhané právnické osoby	obžalované právnické osoby	dohoda o vine a treste	zastavené trestné stíhanie	odsúdené právnické osoby
221	0	0	0	0	0
225	6	0	3	0	3
233	4	1	1	0	2
259	1	1	0	0	0
261	5	1	3	0	3
329	0	1	1	0	2
333	2	1	0	0	0
336	0	1	1	0	2
spolu	18	6	9	0	12

V roku 2020 bolo trestne stíhaných 18 právnických osôb, je to pokles o 22 oproti roku 2019 a o 10 menej ako v roku 2018. Tento pokles je pravdepodobne spôsobený aj sťažiením pri vykonávaní úkonov trestného konania spôsobených pandemiou ochorenia COVID-19, ako aj potrebou skvalitnenia finančného vyšetrovania.

Zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb bol v roku 2020 v súvislosti so vznesením obvinenia za spáchanie korupčných trestných činov použitý v 15 prípadoch. V pôsobnosti odboru ekonomickej kriminality bolo vznesené obvinenie celkovo 5 právnickým osobám v 3 rôznych veciach pre trestný čin poškodzovania finančných záujmov Európskej únie podľa § 261 Trestného zákona v súbehu s trestným činom subvenčného podvodu podľa § 225 Trestného zákona. Zároveň v roku 2020 boli odsúdené 4 právnické osoby za korupčné trestné činy.

d) Extrémistická kriminalita

ÚŠP aj v priebehu roka 2020 uplatňoval svoju pôsobnosť na úseku boja proti extrémistickej kriminalite, a to prostredníctvom prokurátorov oddelenia extrémistickej kriminality, ktoré bolo plne obsadené (5 prokurátorov).

V trestnej oblasti naďalej významnú úlohu v priebehu roka 2020 zohrávali znalci, zapísaní na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky v odbore spoločenské a humanitné vedy, odvetvie politický extrémizmus. Ide o dvoch znalcov – Mgr. Mateja Medveckého, PhD. a Doc. JUDr. PhDr. Iva Svobodu, PhD.

Títo znalci sú v rámci ich činnosti veľmi vyťažení a bolo by potrebné navýšenie ich počtu. Prokurátori si uvedomujú, že trestné veci sú povinní riešiť aj s použitím iných dôkazných prostriedkov než znaleckých posudkov a nie vždy sú viazaní názorom znalca. Jednoznačne však oceňujú prácu znalcov Ministerstva spravodlivosti

Slovenskej republiky a túto považujú za veľkú pomoc pri postupe v trestnom konaní. Znalecké posudky sú často veľmi podrobne a komplexne vypracované, zameriavajú sa na mnohé aspekty problematiky extrémizmu – či už historické reálie, novodobú extrémistickú symboliku, pôsobenie rôznych extrémistických subjektov (napr. extrémistické hudobné skupiny a pod.)

V trestných veciach extrémistickej kriminality, posudzovanej a riešenej v priebehu roku 2020, boli zistené nasledovné tendencie:

Pretrváva významný počet trestných vecí spáchaných vo virtuálnom priestore – na sociálnych sieťach, v rôznych statusoch, komentároch pod elektronicky zverejnenými článkami a pod. Súvisí to s etablovaním využívania internetu a komunikácie na ňom, resp. prostredníctvom neho. Uvedené tendencie sa posilňujú aj v období pandémie ochorenia COVID-19, kedy je znížená mobilita obyvateľov a trávenie času s PC na internete je ešte dominantnejšie. Nebezpečenstvom konania je relatívna anonymita páchatel'ov počítačovej kriminality, ich odhalenie zložitými dôkaznými prostriedkami (zaistenie počítačových údajov, intervencia znalcov z odboru elektrotechniky, informatiky). Prístup k počítaču či mobilu majú aj mladí ľudia, prípadne ľudia s menším životným rozhľadom, pričom aj títo môžu byť extrémistickými prejavmi na internete negatívne ovplyvnení, čo zvyšuje nebezpečnosť konania páchatel'ov, navyše pri prehĺbení frustrácie a agresivity ľudí, ktorí majú sklon k agresívnemu konaniu.

V uvedenom kontexte považujeme za mimoriadne potrebnú účinnú a rýchlu reakciu orgánov činných v trestnom konaní na spáchané trestné činy, čo si vyžaduje kvalifikovaných vyšetrovateľov, ale aj analytickú činnosť polície, či odborné zázemie a podporu v oblasti vyhľadávania, odhaľovania a postihu v kybernetickom priestore.

S ohľadom na legislatívne vymedzenie a zameranie ÚŠP na boj s najzávažnejšími formami trestnej činnosti, možno potvrdiť, že Slovenská republika naďalej kládla dôraz na ochranu spoločnosti pred extrémistickými trestnými prejavmi. Jeden z najvýznamnejších prínosov je súdna judikatúra, podľa ktorej je možné posudzovať aj nové prípady z oblasti extrémistickej kriminality.

Obyvatelia Slovenskej republiky sa obracajú na ÚŠP s množstvom trestných oznámení a žiadajú preveriť mnohé nenávistné prejavy proti chráneným skupinám obyvateľstva, či voči jednotlivcom. Občania si uvedomujú, že v prípade neposkytnutia ochrany poškodeným či verejnosti v danej oblasti, nenávisť a jej vplyv na ústavné zriadenie môže gradovať. Mnohé skúsenosti z okolitých krajín nasvedčujú, že nenávisť sa môže stupňovať, a v prípade jej nepotlačania v prvopočiatku, môže vyústiť do teroristických aktov.

V roku 2020 napadlo do registra ÚŠP celkovo 148 nových trestných vecí z oblasti extrémistickej kriminality. V 79 trestných veciach bolo vedené trestné stíhanie vo veci, a v 69 trestných veciach bolo vznesené obvinenie celkovo 80 osobám.

V prípravnom konaní bolo rozhodnuté vyšetrovateľom PZ, NAKA (vo veci) nasledovne:

- v 22 veciach došlo k postúpeniu veci na prejednanie priestupku (§ 214 Trestného poriadku),
- v 13 veciach bolo zastavené trestné stíhanie (§ 215 Trestného poriadku),
- v 26 veci bolo prerušené trestné stíhanie (§ 228 Trestného poriadku).

Počet vecí, ktoré boli prokurátorom ÚŠP predložené na rozhodnutie Špecializovanému trestnému súdu:

- u 12 osôb bolo rozhodnuté podaním obžaloby,
- u 33 osôb bola uzatvorená dohoda o vine a treste a predložená Špecializovanému trestnému súdu na schválenie,
- trestné stíhanie bolo zastavené 4 osobám a to podľa § 215 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku (1 osobe) a podľa § 215 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku (3 osobám).

ÚŠP v roku 2020 trestne stíhal pre extrémistickú kriminalitu (spolu s osobami z predchádzajúcich rokov – dotedy neukončených vecí) celkovo 128 osôb. 73 osôb bolo po predložení veci súdu Špecializovaným trestným súdom odsúdených.

Oproti predchádzajúcemu roku tak došlo k poklesu počtu odsúdených osôb, uvedené spočíva naisto aj v zníženej aktivite orgánov činných v trestnom konaní a Špecializovaného trestného súdu z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19.

Štruktúra trestne stíhaných páchatel'ov extrémistickej kriminality s ohľadom na jednotlivé skutkové podstaty trestných činov extrémizmu bola v roku 2020 nasledovná:

- trestný čin prejavu sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd (§ 422 Trestného zákona) 14 páchatel'ov,
- trestný čin výroby extrémistických materiálov (§ 422a Trestného zákona) 3 páchatelia,
- trestný čin rozširovania extrémistických materiálov (§ 422b Trestného zákona) 38 páchatel'ov,
- trestný čin prechovávanía extrémistických materiálov (§ 422c Trestného zákona) 35 páchatel'ov,
- trestný čin hanobenia národa, rasy a presvedčenia (§ 423 Trestného zákona) 8 páchatel'ov,
- trestný čin podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti (§ 424 Trestného zákona) 8 páchatel'ov,
- trestné činy rôzneho druhu (násilné, verbálne, proti poriadku vo verejných veciach a pod.) spáchané s osobitným nenávisným motívom podľa § 140e Trestného zákona - 16 páchatel'ov.

V rámci uvedeného je drvivá väčšina extrémistických skutkov motivovaná pravicovou – fašistickou, nacistickou a neonacistickou ideológiou. V prejavoch páchatel'ov sa stretávajú reminiscencie na obdobie Slovenskej republiky 1939-45 a jej predstaviteľ'ov, s neonacistickými a neofašistickými prejavmi a ich symbolikou, spolu s najnovšími trendmi šírenia iných druhov nenávisťi (napr. nenávisť voči organizácii protipandemických opatrení v rámci ochorenia COVID-19). Pokles počtu trestných činov podľa § 423 Trestného zákona (hanobenie národa, rasy a presvedčenia) a § 424 Trestného zákona (podnecovanie k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisťi) je zrejmý zrejme aj z dôvodu reakcie ÚŠP a NAKA na spáchanie trestných činov tohto druhu a obavou páchatel'ov z následkov spáchania týchto trestných činov.

V spoločnosti tradične pretrváva ventilovanie si svojej frustrácie na príslušníkoch rómskej komunity, čo máva často trestnú dohru. Početné zastúpenie rómskej komunity na území Slovenskej republiky je dôvodom na cielenie extrémistickej nenávisťi voči týmto občanom. Prakticky absentuje nenávisť voči občanom afroamerického či ázijského pôvodu. Nevyskytuje sa otvorená trestnoprávne relevantná nenávisť voči osobám z komunity LGBT; napr. prípadná sústavná diskriminácia týchto osôb nie je občanmi Slovenskej republiky OČTK oznamovaná.

Ukazuje sa, že vo veciach, kde sú uskutočňované invazívne procesné úkony, sa darí zadovážiť také množstvo dôkazov, ktorých vyhodnotením sa páchatel' dostane do dôkaznej núdze, a následne pristúpi na uzavretie dohody s prokurátorom o vine a treste.

Práve v oblasti extrémistickej kriminality stále dochádza k dôslednejšiemu dokazovaniu vecí, najmä nasadzovaniu prostriedkov štvrtej hlavy piateho dieľu Trestného poriadku ako domová prehliadka (napr. získavanie extrémistických materiálov v obydlí páchatel'ov, zisťovanie možností technického pripojenia na sociálne siete z prostredia obydlí páchatel'ov – odkiaľ potom rozširujú extrémistické materiály a pod.), prehliadka iných priestorov a pozemkov a piatej hlavy Trestného poriadku ako sledovanie osôb a vecí, odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky a pod.

Prokurátori ÚŠP pôsobia v rámci témy boja proti extrémizmu vo Výbore pre predchádzanie a elimináciu rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie, ktorý je výborom Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť. Vo výbore VRAX pôsobí prokurátor ÚŠP.

Ako príklady trestného stíhania za skutky extrémizmu právoplatne odsúdené v roku 2020 možno spomenúť nasledovné trestné veci, ktoré sú typickými z repertoáru extrémistickej trestnej činnosti páchanej prostredníctvom internetu. Ide o skutky, pri ktorých pozorujeme široké spektrum prezentácie nenávisťi, či už na základe historických vzorov, alebo novodobej symboliky či hesiel. V prípade odhalenia a identifikácie takéhoto páchatel'a, šíriaceho nenávisť na internete, dochádza následne k realizácii invazívnych úkonov (domová prehliadka) a odhaleniu ďalšej

extrémistickej trestnej činnosti (prechovávaní extrémistických materiálov v obydlí či na iných miestach užívaných páchatelom):

Šírenie extrémistickej nenávisti na sociálnej sieti Facebook ilustruje prípad trestne stíhaného I. S., ktorý sa dopustil zločinu rozširovania extrémistického materiálu podľa § 422b ods. 1, ods. 2 písm. a), písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom prechovávaní extrémistického materiálu podľa § 422c Trestného zákona na skutkovom základe, že opakovane na sociálnej sieti Facebook zverejňoval neonacistické, antisemitské a rasistické príspevky a fotografie.

U obvineného I.S. bola vykonaná domová prehliadka na základe príkazu Špecializovaného trestného súdu, pričom uňho bolo nájdené množstvo ďalších extrémistických materiálov.

Obvinený uzavrel s prokurátorom dohodu o vine a treste, ktorú Špecializovaný trestný súd schválil rozsudkom zo dňa 30.9.2020, ktorým bol právoplatne odsúdený o.i. na trest odňatia slobody s podmiennečným odkladom jeho výkonu na skúšobnú dobu 4 roky.

Ďalším prípadom šírenia extrémistickej nenávisti prostredníctvom sociálnej siete Facebook s odkazmi (linkami) na kanál Youtube ilustruje prípad trestne stíhaného J. K., ktorý sa dopustil zločinu rozširovania extrémistického materiálu podľa § 422b ods. 1, ods. 2 písm. a), písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom prechovávaní extrémistického materiálu podľa § 422c Trestného zákona na rozsiahlom skutkovom základe, ktorý zahŕňal odkazy na neonacistické videá a rasistické odkazy a symboly.

Pri domovej prehliadke v mieste jeho bydliska boli nájdené rôzne predmety s extrémistickým obsahom, vrátane fotografií, obrázkov a audio-video súborov, ktoré obsahovali materiály znaky, symboly, texty skupín a hnutí, ktoré smerujú a v minulosti smerovali k potláčaniu základných ľudských práv a slobôd, obhajujúc rasistické, (neo)nacistické alebo (neo)fašistické posolstvo.

Uvedený obvinený uzavrel s prokurátorom dohodu o vine a treste, ktorú Špecializovaný trestný súd schválil rozsudkom zo dňa 27.8.2020, ktorým bol právoplatne odsúdený o.i. na trest odňatia slobody v trvaní 30 (tridsať) mesiacov so skúšobnou dobou na 4 roky. Odsúdenému bol zároveň uložený probačný dohľad, v rámci ktorého bola obvinenému uložená povinnosť v skúšobnej dobe podmiennečného odsúdenia na vlastné náklady zabezpečiť a strpieť pretetovanie tetovaní do podoby bez extrémistického významu a v prípade, že takéto pretetovanie nie je možné, tak odstrániť tetovania z vlastného tela. Uvedená povinnosť odstránenie tetovaní smerovala k deradikalizácii páchatela trestných činov extrémizmu.

Časť III.

Činnosť Úradu špeciálnej prokuratúry pred začatím trestného stíhania

Prokurátori ÚŠP vykonávali aj v roku 2020 dozor nad dodržiavaním zákonnosti aj v štádiu trestného konania pred začatím trestného stíhania vo veciach patriacich do jeho pôsobnosti. Ide predovšetkým o vybavovanie trestných oznámení. Zo znenia Trestného poriadku totiž vyplýva, že každé podanie, ktoré svojim obsahom napĺňa znaky trestného oznámenia, a jeho vybavenie, prechádza dozorom prokurátora, či už:

- vo fáze jeho prijatia prokurátorom a po jeho vyhodnotení prokurátorom, ktorý ho následne odovzdá na vybavenie policajtovi. Keďže partnerom ÚŠP na úrovni polície je spravidla vyšetrovateľ NAKA, trestné oznámenia sa odovzdali (§ 198 ods. 1 Trestného poriadku) tejto elitnej policajnej zložke s celoslovenskou pôsobnosťou. V prípade, ak ÚŠP obdržalo trestné oznámenie, patriace do pôsobnosti inej prokuratúry (napr. okresnej), bolo jej prokurátorom ÚŠP odstúpené. V prípade pochybností o vecnej či miestnej príslušnosti, podania boli zasielané na rozhodnutie generálnej prokuratúry; tento postup prokurátori ÚŠP uplatňovali aj v prípade trestného oznámenia na nich samých, súvisiace s ich postupom v trestnom konaní (podozrenie zo zneužívania právomoci verejného činiteľa),
- na základe obligatórneho oboznámenia prokurátora ÚŠP s obsahom prijatého trestného oznámenia vyšetrovateľom PZ, ktorý ho obdržal od oznamovateľa (§ 196 ods. 1 Trestného poriadku),
- vo fáze meritórneho rozhodovania o trestnom oznámení, t.j. v momente, keď vyšetrovateľ o podanom trestnom oznámení procesným spôsobom rozhodne (§ 197 Trestného poriadku a uvedené procesné rozhodnutie predloží na preskúmanie prokurátorovi ÚŠP). Prokurátor má právo takéto rozhodnutie zrušiť, prípadne rozhoduje o sťažnosti procesnej strany (oznamovateľa, poškodeného) smerujúcej proti spôsobu vybavenia trestného oznámenia.

Prokurátori ÚŠP vybavovali vo fáze pred začatím trestného stíhania aj trestné veci zistené ex offo, na základe vlastného poznatku, prameniaceho napr. z mediálnych správ a výstupov, resp. výberov z tlače, pokiaľ na ne nereagovali orgány polície.

Postup pred začatím trestného stíhania bol viackrát usmerňovaný prokurátormi ÚŠP, a to záväzným pokynom v 4 prípadoch a zrušením rozhodnutí vyšetrovateľov v 70 prípadoch, pričom v uzneseniach o zrušení postupu polície je uvedený právny názor prokurátora ako aj pokyn ako vo veci ďalej postupovať.

Spôsoby rozhodnutí pred začatím trestného stíhania v trestných veciach v pôsobnosti ÚŠP a ich počet v roku 2020 vyplývajú z nasledujúcej tabuľky:

spôsob skončenia	počet
uznesenie § 197/1a – odovzdanie veci na priestupok	17
uznesenie § 197/1b – odovzdanie veci na disciplinárne konanie	1
uznesenie § 197/1c – odloženie veci, ak je trestné stíhanie neprípustné	1
uznesenie § 197/1d – odmietnutie veci	498
spolu	517

Z uvedeného prehľadu vyplýva, že už v predprípravnom trestnom konaní bola činnosť prokurátorov ÚŠP aktívna. Trestné veci odovzdané na priestupkové konanie (§ 197 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku) spadajú do oblasti extrémistickej kriminality. Uvedeným spôsobom sú postihované porušenia zákona menšej závažnosti.

Počty trestných oznámení podaných v roku 2020 v pôsobnosti ÚŠP vyplývajú z nasledujúcej tabuľky:

rok	nápad	vybavené
2016	602	713
2017	752	789
2018	1 046	1 128
2019	1 056	1 278
2020	1 426	1 392

Ako vidno z vyššie uvedeného prehľadu v tabuľke, nápad trestných vecí (trestné oznámenia a pod.) sa rapídne zvýšil v roku 2018 a mierne vzrástol v roku 2019 o 10 vecí, ale v roku 2020 bol nárast väčší o 370 vecí. Ide o najvyšší nápad na ÚŠP od jeho vzniku a mal samozrejme vplyv na vyťaženosť jednotlivých prokurátorov.

Ďalší vzostup nápadu trestných podaní na ÚŠP oproti roku 2019 sa prejavil vo výrazne vyššej miere pri majetkových a hospodárskych trestných činoch, ale aj pri korupcii.

Množstvo podaní, ktoré obdržal ÚŠP, je nekonkrétnych a bez dostatočného popisu skutkových okolností, pre ktoré by mohlo byť začaté trestné stíhanie. Bolo už tradičnou úlohou prokurátorov ÚŠP ohraničovať oznámené skutky a stanoviť, ktoré sú trestnoprávne relevantné, ktoré napíňajú podozrenie zo spáchania priestupku a ktoré vôbec nemajú byť procesne riešené štátnymi orgánmi, ani na ÚŠP.

Tak ako v minulých rokoch, aj v priebehu roka 2020 boli predmetom trestných oznámení aj podania fyzických osôb nespokojných s činnosťou štátnych orgánov, úradníkov, sudcov, prokurátorov, policajtov, predstaviteľov samosprávy a pod. Oznamovatelia niekedy nevedia ani popísať podstatné okolnosti skutku, ktorý oznamujú, subjektívne pociťujú nezákonnosť a sú presvedčení, že dochádza k protiprávnemu konaniu. Na ÚŠP sa obracajú preto, že na všeobecných prokuratúrach či súdoch sa spravodlivosti nevedeli domôcť a nedôverujú miestnym (okresným, krajským) orgánom. Jednoducho vyčerpali všetky zákonné možnosti na obranu svojich práv a preto sa obracajú na ÚŠP. Z dôvodu, že nebolo možné preukázať spáchanie konkrétneho trestného činu, oznámenia tohto typu zväčša končili odmietnutím veci v zmysle § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku, prípadne odstúpením na okresné prokuratúry z dôvodu potreby prejednať vec v rámci ich príslušnosti. V oblasti ekonomickej kriminality bolo v predprípravnom konaní podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku odmietnutých 109 vecí, v oblasti všeobecnej kriminality spolu 328 vecí a v oblasti extrémistickej kriminality 60 vecí.

Totožne, teda bez začatia trestného stíhania, skončili oznámenia podnikateľských subjektov na svoju „konkurenciu“, na podklade ktorých si vybavujú svoje obchodnoprávne spory a upevňujú svoje postavenie v paralelnom občiansko-súdnom konaní. Ako sa ukázalo, podstatou problémov sú ich ekonomické vzťahy, nie korupcia, či súvisiaca trestná činnosť.

Z trestných oznámení, ktoré boli dôvodné a kvalifikované, drvivú väčšinu tvorili trestné oznámenia koncipované štátnymi orgánmi – na podklade týchto bolo často začaté trestné stíhanie a v odôvodnených prípadoch aj vznesené obvinenie. Veľmi kvalifikované trestné oznámenia sú stále tie, ktoré oznamujú podozrenia z trestných činov poškodzovania finančných záujmov európskych spoločností. Vychádzajú z listinných dôkazov a podkladov, ktoré sú odborne a komplexne koncipované a dá sa z ich obsahu urýchlene usúdiť, či bude potrebné vo veci prijať prokurátorské opatrenie.

Je potrebné uviesť, že ÚŠP naďalej aktívne komunikuje s kompetentnými orgánmi, rezortnými subjektmi, ktoré disponujú informáciami – podkladmi pre posúdenie trestných oznámení a v tejto spolupráci mieni pokračovať.

Časť IV.

Činnosť Úradu špeciálnej prokuratúry v prípravnom konaní

V roku 2020 napadlo do prípravného konania 456 vecí, z ktorých bolo vybavených 459 vecí proti 660 osobám.

V roku 2019 napadlo do prípravného konania 467 vecí, z ktorých bolo vybavených 457 vecí proti 475 osobám. V roku 2018 napadlo do prípravného konania 480 vecí, vybavených bolo 466 vecí proti 457 osobám. V roku 2017 napadlo do prípravného konania 560 vecí, vybavených bolo 427 vecí proti 532 osobám. V roku

2016 napadlo do prípravného konania 321 vecí, vybavených bolo 372 vecí proti 498 osobám.

Oproti predchádzajúcemu roku bol zaznamenaný pokles počtu nových trestných vecí o 11, bolo vybavených o 2 trestné veci viac, pri náraste počtu osôb, v prípade ktorých došlo k vybaveniu vecí o 55. Štatistické ukazovatele svedčia o relatívne stabilnej úrovni činnosti a efektivity pri aktuálnej zaťažnosti prokurátorov ÚŠP.

Spôsob skončenia trestných vecí z trestného registra v roku 2020 vyplýva z nasledujúcej tabuľky:

spôsob skončenia prípravného konania	počet vecí	počet osôb a PO
zastavené trestné stíhanie (§ 215) - známi	37	52
prerušené trestné stíhanie (§ 228 ods. 2) - známi	4	7
prerušené trestné stíhanie spolupracujúceho obvineného (§ 228 ods.3)	3	3
podmienečne zastavené trestné stíhanie	3	3
podmienečne zastavené trestné stíhanie spolupracujúceho obvineného (§ 218)	6	9
podaná obžaloba	127	246
zastavené trestné stíhanie (§ 215) - NP	61	-
prerušené trestné stíhanie (§ 228 ods. 1) - NP	34	-
prerušené trestné stíhanie (§ 228 ods. 2) - NP	5	-
dohoda o vine a treste		
- počet výziev prokurátora	2	2
- počet návrhov obvinených a obhajcov	65	85
- počet konaní o dohode	69	90
- počet uzavretých dohôd	65	86
- na základe podnetu súdu	3	5
- počet dohôd uzavretých súdom	66	88

V roku 2020 bolo podaných o 31 obžalôb viac (o 79 obžalovaných osôb viac), ako v roku 2019 a v prípade uzavretých dohôd o vine a treste došlo k zníženiu o 31 vecí (o 19 obvinených menej). Došlo k zvýšeniu zastavených trestných stíhaní voči známym páchatelom o 12 osôb.

V rámci vykonávania dozoru nad dodržiavaním zákonnosti v prípravnom konaní prokurátori ÚŠP využívali efektívne oprávnenia vyplývajúce z ustanovenia § 230 ods. 2 Trestného poriadku. Vykonali 368 previerok vyšetrovacích spisov, čo je menej

o 132 previerok oproti roku 2019. Je to spôsobené rozsahom vyšetrovacích spisov, navyše prokurátori previerkovú činnosť procesných úkonov vykonaných policajtmí vykonávajú priebežne, nakoľko policajti po dohode s prokurátormi zasielajú zápisnice o úkonoch prokurátorom formou e – mailu, takže je možné efektívne reagovať na stav vecí. Policajtom dali 77 písomných záväzných pokynov, čo je pokles o 39 oproti roku 2019. Tu je potrebné poukázať na fakt, že so zreteľom na charakter a najmä rozsah trestných vecí v pôsobnosti ÚŠP, sa v rámci výkonu dozoru prokurátora využívajú veľmi intenzívne osobné konzultácie s policajtmí, pri ktorých sa podrobne analyzuje skutkový a právny stav vecí s dôrazom na ďalší postup vo vyšetrovaní. Prokurátori vykonávajú rôzne formy konzultácie s policajtmí prakticky denne.

Prokurátori podľa § 230 ods. 2 písm. d) Trestného poriadku vrátili policajtom na doplnenie vyšetrovania 19 vecí, teda o 31 vecí menej, ako v roku 2019. Podľa § 230 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku zrušili 25 nezákonných alebo neopodstatnených rozhodnutí policajtov (o 4 menej ako v roku 2019), a to najmä pri trestných činoch extrémizmu, ale aj pri korupcii a majetkovej a hospodárskej kriminalite.

Prokurátori ÚŠP využijúc oprávnenie podľa § 230 ods. 2 písm. c) Trestného poriadku osobne vykonali 13 výsluchov svedkov (v roku 2019 ich bolo 15, v roku 2018 to bolo 26) a 2 výsluchy obvineného (v roku 2019 vykonali 9 výsluchov a v roku 2018 vykonali 1 výsluch obvineného) a zúčastnili sa na 27 procesných úkonoch (oproti 19 v roku 2019) vykonávaných policajtom (18 výsluchov obvineného a 9 výsluchoch svedkov). Tieto zákonné oprávnenia prokurátori využívali v prípadoch, ak to uznali, so zreteľom na charakter a okolnosti veci, za potrebné.

Obvinení (prípadne ich obhajcovia) spolu podali 439 sťažností (o 71 viac ako v roku 2019) proti rozhodnutiam policajtov, z ktorých bolo 411 zamietnutých ako nedôvodných podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Z dôvodov uvedených v § 193 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku boli zamietnuté 4 sťažnosti, pretože boli podané oneskorene, neoprávnenou osobou, osobou, ktorá sa sťažnosti výslovne vzdala alebo ktorá znovu podala sťažnosť, ktorú už predtým výslovne vzala späť. K zamietnutiu sťažnosti podľa § 193 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, teda že sťažnosť nebola prípustná, nedošlo.

Prokurátori z podnetu sťažnosti podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku zrušili 37 rozhodnutí policajtov.

V 6 prípadoch prokurátor využil oprávnenie odňať vec policajtom a prikázať ju inému (§ 230 ods. 2 písm. f) Trestného poriadku), z dôvodu priesťahov, nečinnosti či nerešpektovania pokynov prokurátora. Oproti roku 2019 ide o nárast o 2 veci.

Prokurátori ÚŠP podali návrh na vzatie 110 obvinených do väzby (o 47 viac ako v roku 2019 a o 39 osôb viac ako v roku 2018), z ktorých Špecializovaný trestný súd akceptoval 84 (v roku 2019 bolo vzatých do väzby 53 osôb, v roku 2018 bolo vzatých 57 osôb). V 9 prípadoch prokurátori podali sťažnosť proti uzneseniu Špecializovaného

trestného súdu o nevzatí obvineného do väzby. Najvyšší súd Slovenskej republiky v 3 prípadoch sťažnostiam vyhovel, v 6 prípadoch sťažnosť zamietol ako nedôvodnú.

Z prostriedkov na zaistenie vecí podľa štvrtého až šiesteho dielu IV. hlavy Trestného poriadku a prostriedkov na zabezpečenie informácií podľa V. hlavy Trestného poriadku boli najčastejšie využívané odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky podľa § 115 Trestného poriadku. Prokurátori podali návrh na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky v 241 prípadoch (o 40 prípadov menej ako v roku 2019), z ktorých bolo sudcom pre prípravné konanie akceptovaných 224 (v roku 2019 to bolo 198). Prokurátori podali 51 návrhov na zistenie a oznámenie údajov o uskutočnenej telekomunikačnej prevádzke podľa § 116 Trestného poriadku.

Prokurátori podali návrh na vykonanie domovej prehliadky v 184 prípadoch (oproti 92 v roku 2019), z ktorých bolo sudcom akceptovaných 172 (oproti 75 v roku 2019).

Návrh na vyhotovovanie obrazových, zvukových a obrazovo-zvukových záznamov podali v 81 prípadoch (o 20 prípadov menej ako v roku 2019, z ktorých sudca akceptoval 77 (v roku 2019 bolo akceptovaných 74)).

Prokurátori vydali 142 príkazov na prehliadku iných priestorov a pozemkov (v roku 2019 ich bolo 66) a 89 príkazov na sledovanie osôb a vecí (v roku 2018 ich bolo 90). Prokurátori vydali 2 príkazy na predstieraný prevod (v roku 2019 boli vydané 4 príkazy).

Prokurátori zaistili celý majetok 8 obvinených (fyzické osoby) postupom podľa § 425 ods. 1 Trestného poriadku v 5 trestných veciach, pričom takto došlo k zaisteniu majetku vo výške 1.522.891,52 EUR.

Na vyžiadanie údajov, ktoré sú predmetom obchodného tajomstva, bankového tajomstva alebo daňového tajomstva alebo údajov z evidencie zaknihovaných cenných papierov, prokurátori udelili policajtom 756 súhlasov (o 478 viac ako v roku 2019).

Prokurátori podali 45 návrhov na vydanie príkazu na použitie agenta (o 25 menej ako v roku 2019), z ktorých Špecializovaný trestný súd akceptoval 43 (v roku 2019 akceptoval 53). Ani v jednom prípade nebol agent využitý na činnosť podľa § 117 ods. 2, alinea druhá Trestného poriadku, teda ako tzv. agent – provokatér. Vždy vystupoval ako tzv. agent kontrolór, ktorý neiniciuje spáchanie trestnej činnosti, len ju sleduje a dokumentuje konanie páchatel'a.

V rámci medzinárodnej justičnej spolupráce boli podané 3 návrhy na odovzdanie trestného stíhania do cudziny (2 v roku 2019) a cudzím justičným orgánom bolo zaslaných 75 dožiadaní o právnu pomoc (o 6 menej ako v roku 2019), z toho 45 európskych vyšetrovacích príkazov. Najčastejšie išlo o výsluchy svedkov

a zabezpečenie listinných dôkazov, ale aj o zaistenie peňažných prostriedkov na účte v banke v zahraničí.

Časť V. Spolupráca s políciou

Tak ako v predchádzajúcich rokoch, treba spoluprácu medzi ÚŠP a políciou považovať za korektnú, zodpovedajúcu postaveniu oboch orgánov. So zreteľom na charakter trestných vecí v pôsobnosti ÚŠP, je vykonávanie trestného konania sprevádzané už od jeho počiatkových štádií bezprostredným (osobným, e – mailovým) intenzívnym kontaktom prokurátora s policajtom, čomu zodpovedá spôsob výkonu dozoru prokurátora. Tento spôsob výkonu dozoru prokurátora sa osvedčil a je nevyhnutným. Napriek tomu možno konštatovať, že kvalita vyšetrovania sa nezvýšila najmä v oblasti korupcie a majetkovej a hospodárskej kriminality. Obdobne pri trestných činoch extrémizmu museli prokurátori vrátiť veci policajtom na doplnenie a prokurátori museli v niektorých prípadoch zrušiť rozhodnutie policajta ako nezákonné či neopodstatnené. Naďalej pretrvávali aj rezervy v samostatnosti policajtov a dochádzalo k zmenám policajtov v rozsiahlych a zložitých trestných veciach, čo výrazne komplikovalo proces vyšetrovania a plynulosť konania. V záujme eliminovania aplikačných problémov a pochybení, ako aj zvyšovania odbornosti a profesionality policajtov a prokurátorov, sú ÚŠP organizované medzirezortné pracovné porady so zástupcami Národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru. V roku 2020 však boli zrušené vzhľadom na opatrenia počas pandémie ochorenia COVID-19.

Časť VI. Činnosť Úradu špeciálnej prokuratúry v súdnom konaní

V roku 2020 bolo odsúdených 220 osôb, na ktoré bola podaná obžaloba prokurátorom ÚŠP, čo predstavuje nárast o 17 odsúdených osôb oproti roku 2019. Jednalo sa o rozsudky Špecializovaného trestného súdu, ale aj o rozsudky všeobecných súdov, pokiaľ prokurátor ÚŠP podal obžalobu na vecne príslušný okresný súd v prípadoch, ktoré nepatrili do pôsobnosti Špecializovaného trestného súdu.

Oslobodených bolo 15 osôb, čo v porovnaní s rokom 2019 predstavuje pokles o 8 osôb.

Súdy schválili uzavreté dohody o vine a treste s 88 obvinenými, čo predstavuje pokles o 15 osôb oproti roku 2019. Okrem toho súdy vrátili prokurátorovi na konanie o dohode o vine a treste 3 veci proti 3 obvineným, čo je pokles o 1 trestnú vec. Išlo o prípady, kedy obvinení v prípravnom konaní odmietali uzavretie dohody o vine a treste a až na súdnom konaní oznámili, že súhlasia s uzavretím tejto dohody.

Súdy vrátili prokurátorom ÚŠP na došetrenie 1 vec, kým v roku 2019 to boli 2 veci.

Prokurátori podali v roku 2020 proti rozsudkom 43 odvolaní. V priebehu roku 2020 súdy rozhodli aj o niektorých odvolaniach podaných v roku 2019. V 15 prípadoch bolo odvolanie úspešné a v 7 prípadoch čiastočne úspešné. V 32 prípadoch bolo odvolanie zamietnuté ako nedôvodné.

Prokurátori ÚŠP podali v roku 2020 celkovo 39 sťažností proti rôznym rozhodnutiam Špecializovaného trestného súdu a všeobecných súdov, teda o 11 viac ako v roku 2019. Úspešných bolo 16 sťažností (vrátane sťažností, ktoré boli podané v predchádzajúcich rokoch, a v ktorých súdy rozhodli v roku 2020), 12 sťažností nadriadený súd zamietol ako nedôvodné a o ostatných do konca roka 2020 nerozhodol.

V roku 2020 bolo podaných 6 odporov proti trestnému rozkazu Špecializovaného trestného súdu, kým v roku 2019 to boli 3.

Časť VII.

Aplikačné, organizačné, personálne problémy a návrhy opatrení

a) Aplikačné problémy

V rámci legislatívnych úprav je potrebné vzhľadom na ustálenú judikatúru pre úspešné objasnenie úkladných vražd v štádiu prípravy zmeniť ustanovenie Trestného poriadku vo vzťahu k inštitútu agenta. Pre riadne vyšetrenie prípravy úkladnej vraždy je potrebné, aby mohla byť pri tomto obzvlášť závažnom trestnom čine ustanovená za agenta aj osoba, ktorá nie je príslušníkom Policajného zboru. V praxi pôjde o osobu, ktorá bola oslovená priamo objednávateľom vraždy, a ktorá to oznámila polícii. Podľa aktuálneho právneho stavu a judikatúry táto osoba nemôže ďalej konať podľa pokynov objednávateľa. Môže len do prostredia uviesť policajného agenta. V reálnom živote je nanajvýš nepravdepodobné, aby sa objednávateľ úkladnej vraždy namiesto osoby, ktorú pôvodne oslovil a ktorej dôveruje, začal rozprávať o objednávke s osobou, ktorú dovedy nepoznal – policajným agentom.

V aplikačnej praxi sa ako nedostatok javí aj nemožnosť podmiennečne zastaviť trestné stíhanie spolupracujúcemu obvinenému (resp. poskytnúť iný adekvátny zákonný benefit), ktorý spolupracoval pri objasnení úkladnej vraždy. V súčasnej právnej úprave je to možné len ak ide o úkladnú vraždu spáchanú organizovanou skupinou. Častokrát ide korunného svedka, bez ktorého by nebolo možné vôbec objasniť úkladnú vraždu (alebo jej prípravu).

K celkovému zrýchleniu trestného konania by prispelo odformalizovanie trestného konania tak, aby sa zredukovala možnosť dávať opakované podnety na preskúmanie zákonnosti konania vyšetrovateľa a prokurátora. Taxatívne treba vymedziť, voči ktorým rozhodnutiam možno žiadať postup podľa § 363 Trestného

poriadku, lebo v poslednej dobe obhajcovia napádajú uvedeným postupom každé uznesenie vydané v prípravnom konaní. V takomto prípade sa musí vždy predložiť vyšetrovací spis s vyjadrením na generálnu prokuratúru, lebo o podaní podľa § 363 Trestného poriadku rozhoduje výlučne generálny prokurátor.

Pri vedení trestných konaní proti zločineckým skupinám by bolo vhodné zmeniť znenie § 14 písm. j) Trestného zákona tak, aby išlo o príslušnosť na postihovanie všetkých trestných činov spáchaných zločineckou skupinou. Pri stíhaní členov zločineckej skupiny „len“ za zločiny (najmä poškodzovanie cudzej veci, nedovolené ozbrojovanie, falšovanie a pozmeňovanie verejnej listiny) nie je možné podať obžalobu na Špecializovaný trestný súd a zbytočne sa zaťažujú okresné sudy prípadmi, ktoré sú rozsahom vykonávania dôkazov, resp. ich povahou vhodné pre Špecializovaný trestný súd (väčšinou veci dozoruje ÚŠP na základe výnimky z vecnej príslušnosti), pričom pre efektívnosť stíhania je väčšinou dozor vždy na ÚŠP. Pokiaľ je vo vecnej príslušnosti zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a obzvlášť závažné zločiny páchané zločineckou skupinou, nedáva zmysel, prečo by to nemohli byť aj zločiny a prečiny spáchané zločineckou skupinou.

Pri riešení trestného činu podľa § 266 Trestného zákona naďalej v aplikačnej praxi prevládajú rozporné právne názory na výklad pojmu škoda v ustanovení § 266 ods. 3 písm. a) Trestného zákona, a preto by bolo žiadúce odstrániť tento aplikačný nedostatok zmenou dotknutej legislatívy.

Vo vzťahu k efektívnemu postihovaniu výnosov z trestnej činnosti, výrazne absentuje špecializovaná policajná súčasť, zameraná práve na finančné vyšetrovanie (sme kritizovaní za uvedené v rámci 5. kola hodnotenia MONEYVAL), preto vítame avizované zmeny v Policajnom zbore vo vzťahu k vytvoreniu takejto vyšetrovacej a analytickej zložky.

Na strane druhej ÚŠP vysoko oceňuje schválenie zákona č. 312/2020 Z. z. o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku, ktorým boli novelizované aj trestné kódexy. Zavedenie nových zaistovacích inštitútov a spružnenie existujúcich zaistovacích inštitútov už v súčasnosti významnou mierou prispieva k efektívnosti trestného stíhania – zvlášť pri trestnom stíhaní zločineckých skupín (aj tých v „bielych golieroch“), korupčných trestných činov a „prania špinavých peňazí“. Za niekoľko mesiacov od účinnosti novej právnej úpravy (od 1.1.2021) sa preukázal jej prínos v praktickej aplikácii. Správa o činnosti ÚŠP na budúci rok sa tak bude bližšie venovať vyhodnoteniu tejto novej právnej úpravy v aplikačnej praxi.

Vo vzťahu k trestným činom vo vecnej pôsobnosti ÚŠP je potrebné uviesť, že v súčasnosti veľká časť mimoriadne závažných trestných káuz bude prejednávaná na Špecializovanom trestnom súde samosudcami (kauzy Očistec, Judáš, Búrka, Babylon, Božie mlyny a pod.). Táto situácia bude komplikovaná aj pre sudcov Špecializovaného trestného súdu, lebo ide o závažné a skupinové trestné veci, kde by možnosť

konzultácie v senáte bola veľkým prínosom. Samotná trestná sadzba je totiž sporným kritériom pre určovanie formy sudcovského rozhodovania. Skupinová a sofistikovaná trestná vec „bielych golierov“ bude prejednávaná samosudcom, a skutkovo nenáročná úkladná vražda v senátnom rozhodovaní. Z uvedeného dôvodu by bola vhodná úprava § 349 Trestného poriadku, ktorá po novelizácii v roku 2019 umožnila samosudcovské rozhodovanie aj pri niektorých obzvlášť závažných zločinoch (so sadzbou 10-15 rokov), čo je v európskom priestore istý unikát.

b) Návrhy opatrení na zefektívnenie činnosti Úradu špeciálnej prokuratúry

Po presune všetkých úkonov sudcu pre prípravné konanie z pracoviska Špecializovaného trestného súdu v Banskej Bystrici na Špecializovaný trestný súd v Pezinku od polovice októbra 2020, by bolo ďalším žiadaným opatrením postupné celkové zrušenie pracoviska Špecializovaného trestného súdu v Banskej Bystrici a umiestnenie celého súdu v Pezinku tak, ako to bolo pôvodne plánované, pri vzniku obidvoch špecializovaných zložiek, čím by boli obidve špecializované zložky v jednom meste.

Zároveň by zefektívnenie malo spočívať v zavedení elektronického spisu, ktorý by sa predkladal z úrovne NAKA na ÚŠP a následne na Špecializovaný trestný súd a s tým aj súvisiace vytvorenie šifrovaného prenosu utajovaných skutočností prostredníctvom elektronických prostriedkov. Toto by umožnilo urýchlenie predkladania tak spisu a návrhov na použitie informačno-technických prostriedkov v prípravnom konaní vzhľadom na vecnú príslušnosť pre celé územie SR, ako aj zrýchlenie vykonávania úkonov v prípravnom konaní.

Po zmene systemizácie funkčných miest prokurátorov na ÚŠP uznesením vlády Slovenskej republiky č. 81 zo dňa 10.2.2021, vzniklo 5 miest asistentov prokurátora a navýšil sa počet funkčných miest prokurátorov na 38. Personálne doplnenie ÚŠP v zmysle uvedeného bude významné pre zefektívnenie činnosti ÚŠP a primerané rozloženie zaťaženia na jednotlivých prokurátorov, čo bude prínosom pre skvalitnenie možností na výkon prokurátorských činností.

Záver

ÚŠP je súčasťou generálnej prokuratúry a plní úlohy určené zo zákona. Pre výkon plnenia funkcií je potrebné personálne doplniť úrad podľa uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 81 zo dňa 10.2.2021.

V priebehu šiestnástich rokov pôsobenia sa potvrdila oprávnenosť existencie ÚŠP, Špecializovaného trestného súdu a špecializovaných policajných zložiek zameraných na boj proti korupcii a najzávažnejším formám kriminality. ÚŠP pôsobil v roku 2020 ako konsolidovaná inštitúcia, na ktorej pracoval síce nedostatočný počet prokurátorov, avšak prokurátorov vedomých si významu svojej práce a zodpovednosti voči spoločnosti. Prokurátori ÚŠP úspešne skončili stovky vecí, počínajúc korupciou

a končiac závažnou ekonomickou kriminalitou a zločineckými skupinami (vrátane trestného stíhania bývalého špeciálneho prokurátora). Osobitne je potrebné zdôrazniť, že na Špecializovaný trestný súd podali obžaloby na páchatel'ov viacerých zločineckých skupín. Tým nie malou mierou prispeli k bezpečnosti občanov Slovenska. ÚŠP v rozsahu svojej pôsobnosti vo verejnom záujme vykonáva rozsiahle opatrenia na predchádzanie porušenia zákonnosti, na zistenie a odstránenie porušenia zákonnosti, na obnovu porušených práv a vyodenie zodpovednosti za ich porušenie. Pri výkone svojej pôsobnosti využíva všetky zákonné prostriedky tak, aby sa bez akýchkoľvek vplyvov zabezpečila dôsledná, účinná a rýchla ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb a štátu.

Ako vyplýva z obsahu tejto správy, v roku 2020 bolo vznesené obvinenie veľkému počtu osôb, ktoré pôsobili vo vysokých verejných funkciách alebo mali výrazný (nezákonný) vplyv na fungovanie orgánov verejnej moci. V nastúpenom trende sa pokračuje aj v roku 2021. Reakciou na tento stav boli opakované útoky na prokurátorov ÚŠP a sudcov Špecializovaného trestného súdu zo strany niektorých predstaviteľ'ov politických mocí. Prokurátori ÚŠP svoju nezávislosť a nestrannosť preukazujú pri výkone dozoru v prípravnom konaní a následne pri zastupovaní obžaloby v súdnom konaní. Vysokú mieru odbornosti prokurátorov ÚŠP potvrdzujú aj vyššie uvedené štatistické ukazovatele – vrátane vysokého percenta úspešnosti obžalôb a iných návrhov v súdnom konaní.

ÚŠP rešpektuje výsostnú právomoc zákonodarnej moci nastaviť pravidlá trestnej politiky a trestného procesu. Je však potrebné zmieniť, že mnohé inštitúty, ktoré boli zakotvené v trestnom práve dlhé roky (úprava a lehoty väzby, obligatórny trest prepadnutia majetku, inštitút spolupracujúceho obvineného) sú spochybňované práve v súčasnosti, kedy prebiehajú intenzívne trestné stíhania (bývalých) vysokých predstaviteľ'ov verejnej moci, „bielych golierov“, oligarchov, či zástupcov vplyvných finančných skupín.

Prokurátori ÚŠP v roku 2020 splnili svoje úlohy vyplývajúce im z Trestného zákona a z Trestného poriadku, ako aj zo zákona o prokuratúre. Sú ich pripravení plniť, v posilnenej zostave, aj v roku 2021.